KULTURMILJÖRAPPORT 2021:24

KULTUREN
KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Kv Sankt Thomas 39

Fornlämning RAÄ Lund 73:1/Lämningsnr 1988:5459
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologisk förundersökning 2021

Aja Guldåker

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE | Tegnérsplatsen | Box 1095 | 221 04 LUND | **www.kulturen.com**

Titel: Kv Sankt Thomas 39
Författare: Aja Guldåker
Kulturmiljörapport: 2021:24
Omslagsbild: Förundersökningsschakten i norra delen av fastigheten. Fotografi från väster.
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1

Inledning 2

Undersökningens syfte 3

Målgrupper, förutsättningar och ambitionsnivå 3

Fornlämningsmiljö 6

Tidigare arkeologiska iakttagelser 9

Genomförande och resultat 11

Den äldsta markhorisonten 14

Nedgrävningar i morän – tecken på brukning 15

Destruktion av nedgrävningar - fyllningar 17

Omrörda kulturlager och uppfylld terräng 19

Fynd 20

Konservering 21

Analyser 22

Makrofossil 22

^{14}C resultat 25

Avslutande diskussion 26

Kulturlagerstatus 26

Förslag på fortsatta åtgärder 26

Administrativa och tekniska uppgifter 27

Referenser 28

Övriga källor 28

Bilagor 29

Bilaga 1. Plan- och sektionsritningar 30

Bilaga 2. Fyndlista 35

Bilaga 3. Makroskopisk analys av jordprover från kvarteret S:t Thomas 39, Lund 40

Bilaga 4. C14 45

Sammanfattning

- Med anledning av att Lunds Nation Arkiv AB planerar nybyggnation av en flerfamiljsfastighet med källare inom fastigheten Kv Sankt Thomas 39, har Kulturen genomfört en arkeologisk förundersökning, enligt länsstyrelsens beslut (Lst Dnr 431-15572-2021, Kulturens projektnr. A_2021_0041). Undersökningsområdet är beläget inom fornlämning L1988:5459, RAÄ Lund 73:1.
- Den arkeologiska förundersökningen av fornlämningen företogs inom det område som direkt kommer att beröras av bostadsbyggnation och installationer. Arbetsområde omfattar cirka 250 m^2.
- Flera större schaktningsarbeten har under 1900-talet genomförts i kvarteret, framför allt inför byggnation av Lunds och Malmös nationshus under 1960-talet. Vid denna tid var lagskyddet svagare för de medeltida städerna vilket inneburit att dokumentationsgraden av kvarteret i samband med schaktningsarbeten är bristfällig.
- Relativt omfattande omrörda kulturlager påträffades inom undersökningsområdet, med ett potpurri av fynd från olika tidsperioder, både plast, porslin, yngre rödgods och svartgods, vilket stärker uppgiften om att stora ingrepp tidigare har gjorts i närområdet. Mängden och karaktären av fynden visar på att det i området funnits en bebyggelse från tidigmedeltid med en kontinuitet till våra dagar. Det äldre marklagret och fyllningarna i nedgrävningarna i morän visar att det fortfarande finns delar av tidigmedeltida kulturlager bevarade inom undersökningsområdet.

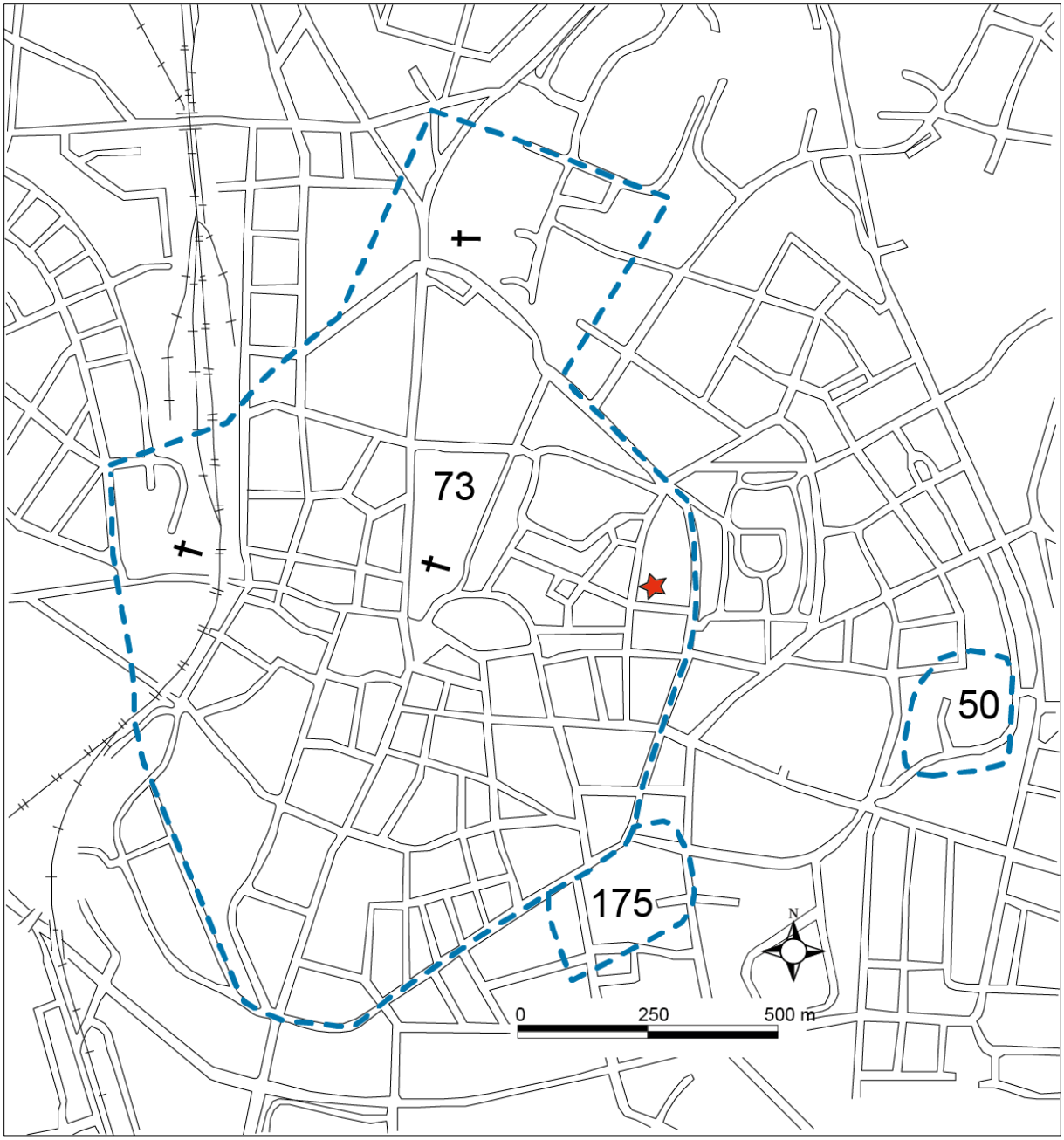

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73:1 L1988:5459, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av att Lunds Nation Arkiv AB planerar nybyggnation av en flerfamiljsfastighet med källare inom fastigheten Kv Sankt Thomas 39, har Kulturen genomfört en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst.Dnr 431-15572-2021, Kulturens projektnr. A_2021_0041). Undersökningsområdet är beläget inom fornlämning L1988:5459, RAÄ Lund 73:1.

Den arkeologiska förundersökningen av fornlämningen företogs inom det område som direkt kommer att beröras av bostadsbyggnation och installationer (arbetsområde ca 250 m^2, figur 2).

Undersökningens syfte

Syftet med förundersökningen var att ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Målsättningen var att uppnå resultat som kan användas i en fortsatt beslutsprocess. Förundersökningen skulle fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt ta tillvara fornfynd. Resultaten ska kunna användas av undersökare för att bedöma och beräkna omfattningen av en arkeologisk undersökning. Resultaten ska också kunna användas i företagarens planering.

Under förundersökningen skulle också potentialen undersökas för ett tvärvetenskapligt arbetssätt under en eventuell slutundersökning. Det skulle bedömas vilka naturvetenskapliga analyser under en eventuell slutundersökning som kan ge bäst kunskapstillväxt.

Den arkeologiska förundersökningen skulle även synliggöra de eventuella fortsätta åtgärder som krävs innan området kan tas i anspråk.

Målgrupper, förutsättningar och ambitionsnivå

Målgrupper för förundersökningen var främst Länsstyrelsen och Lunds Nation Arkiv AB. Undersökningsplanens ambitionsnivå anpassades så att resultatet skulle kunna användas som ett fullgott underlag inför kommande samhällsplanering och en eventuell arkeologisk undersökning.

Den arkeologiska förundersökningen inriktades på den yta som skulle exploateras, dvs omkring 250 m^2. Flera numera rivna byggnader har delvis stått på platsen och grundläggningen för dessa var delvis oklar. En byggnad som funnits inom undersökningsområdet, uppförd år 1915 och förlagd i undersökningsområdets nordvästra delar, kan ha haft källare medan en byggnad som uppfördes år 1930 kan ha haft en grundläggning på yttermurar ner till frostfritt djup (figur 6, Kulturens LB-arkiv). Förundersökningen upptog fem fältdagar, fördelat på tre arkeologer. Efter undersökningen återställdes schakten med en grov återställning.

Undersökningsområdets befintliga terräng var väldigt varierande, varför det fanns begränsningar hur grävmaskinen kunde placeras, likaså vart massorna kunde deponeras och därmed hur schakten kunde

förläggas. Längs gränsen i norr fanns barrträd, en mindre platå och därefter en sluttning och ett gångstråk på nedre delen av undersökningsområdet. På undersökningens sydöstra delar fanns cykelparkering och ett befintligt förrådshus. Schakt 1 skulle upptas med i huvudsak östvästlig orientering för att om möjligt fånga omfattningen av den tidigare stående byggnaden med källare, samt byggnaden vars grundläggning kunde vara ringa. Fokus var att utreda huruvida undersökningsvärda kulturlager återstod. Schakt 2 skulle förläggas i nordsydlig orientering i de östra delarna av undersökningsområdet, där ingen information om tidigare bebyggelse fanns och där fornlämningen förväntades vara mer intakt.

Lämningarna dokumenterades i plan med RTK-GPS och dokumentationen registrerades i det digitala dokumentationssystemet Intrasis. Sektioner ritades på ritfilm. Fotodokumentation gjordes med hjälp av digitalkamera.

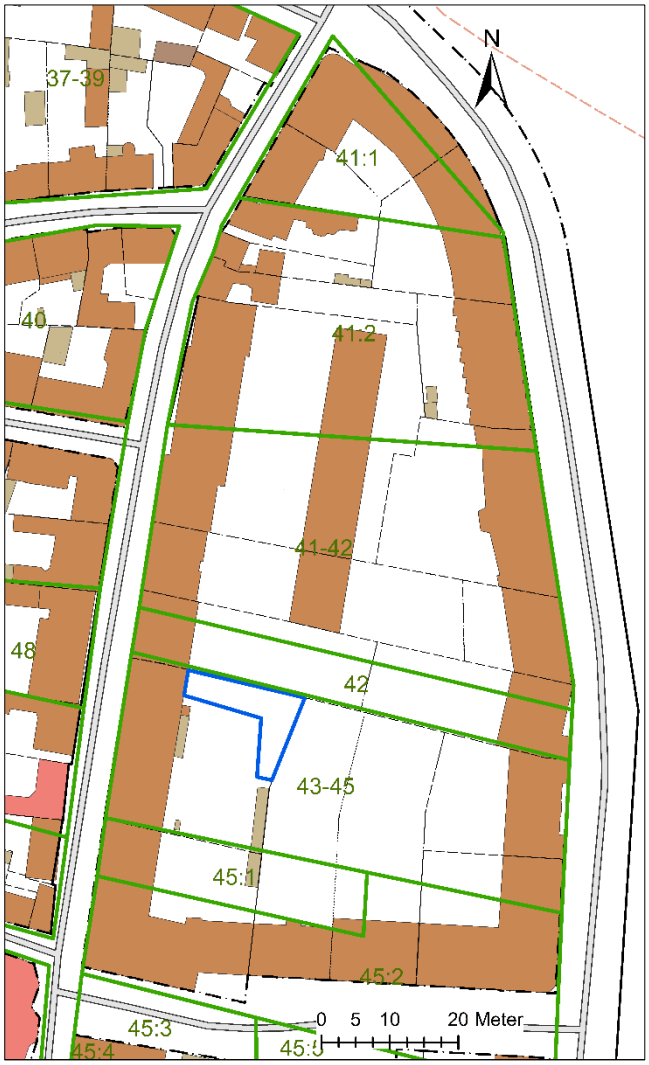

Figur 2. Undersökningsområdet är markerat med blått på fastigheten kv Sankt Thomas 39, Lund år 2021. De gröna linjerna och siffrorna motsvarar Anders Andréns tomtrekonstruktion år 1500 (Andrén 1984). © Lantmäteriet

Figur 3. Bild från Kulturens LB-arkiv omkring år 1965–66 som visar bebyggelsen i kvarteret innan rivning inför nybyggnation. Till vänster i bild: det då nyuppförda studenthuset för Lunds nation som sedan kom att förlängas ytterligare år 1966. Fotografiet är taget från söder.

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes 24–28 maj 2021. Den 22 juni 2021 fattade länsstyrelsen ett beslut om en schaktningsövervakning på markarbetet inför nybyggnationen. Aktuell rapport rörande den arkeologiska förundersökningen berör alltså inte längre ett eventuellt scenario med en slutundersökning (jfr Lst Dnr 431-25213-2021).

Fornlämningsmiljö

Kv Sankt Thomas svängda form är resultatet av att dess utbredning tidigare begränsades av stadsvallens och vallgravens närvaro i öster. Norr om kvarteret fanns en öppning i den medeltida stadsvallen, där Stora Tomegatan, Östra Vallgatan och Tomegapsgatan möttes. Väster om kvarteret ligger Stora Tomegatan som är av medeltida ursprung, medan Östra Vallgatan som utgör dess östra begränsning, lades ut som ett promenadstråk då stadens vall och vallgrav togs bort i området. Enligt Anders Andréns rekonstruktion av 1500-talets tomtstrukturer i Lund, utgör den aktuella fastigheten del av tomt 43–45. Nedan följer en sammanställning över vilka skriftliga omnämnanden som finns (figur 2, Andrén 1984:73).

43–45 Tomt (Dalby kloster)	
År 1560	Nämns att mellan tomterna 42 och 45:1 låg Dalby klosters jord (Pb 1560 13/12 LLA). Tomten saknas i jordskyldslängden 1546/47 för Dalby kloster, varför jorden sannolikt avyttrats eller friköpts från jordskyld tidigare (Reg 108 A Dalby lern 1546/47 DRA)
År 1577	Nämns att söder om tomten 42 låg (kaniken) Hans (Jensen) Brolaeggers gård bebodd av Rasmus Lauritsen (Pb 1577 17/5 LLA). Uppgiften avser sannolikt även någon av de följande tomterna, som under 1570—80-talen tycks ha samlats till en enda egendom av kaniken Hans Jensen Brolaegger.

Figur 4. Caspar Magnus Espman kopierade år 1781 en geometrisk karta över Lund som upprättats i december år 1688 av Olof Naeringh och Anders Schiöning. Gatuprojekteringsförslag finns inlagda som streckade linjer (André och Högstedt 1990:30f). Undersökningsområdet är markerat med blått.

Söder om kvarteret ligger Agardhsgatan som lades ut under 1930-talet, men som kan ha haft en motsvarande medeltida sträckning. De östliga delarna av kvarteret utgjordes under 1700-talet framför allt av trädgårdstomter och lyckor.

År 1966 uppfördes den byggnad som idag står på fastigheten och vilken bebyggelse som revs inför byggnationen framgår bland annat av Ragnar Blomqvists kartering av bebyggelse i kv Sankt Thomas (figur 6; Kulturens arkiv). Det rörde sig om flera mindre byggnader från mitten på 1800-talet, en från 1915 med källare och en byggnad från 1930-talet. I Kulturens LB-arkiv finns även bilder som visar en låg bebyggelse mestadels utan källare och med trädgårdar i de inre delarna av kvarteret (figur 5).

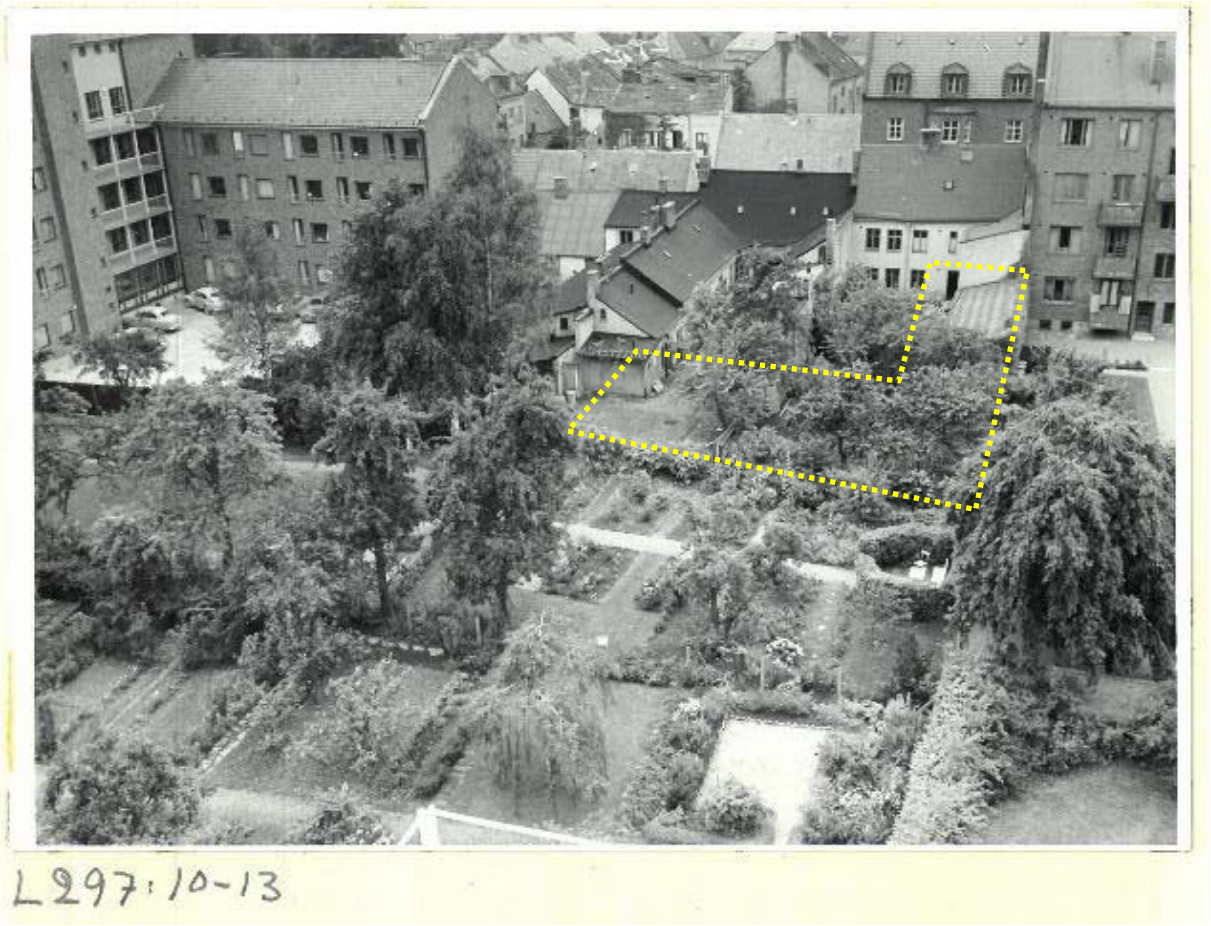

Figur 5. Vy från Göteborgs Nation över kv Sankt Thomas 39, oktober 1965. Kulturens LB-arkiv. Undersökningsområdet år 2021 markerat med gula prickar. Fotografiet taget från öster.

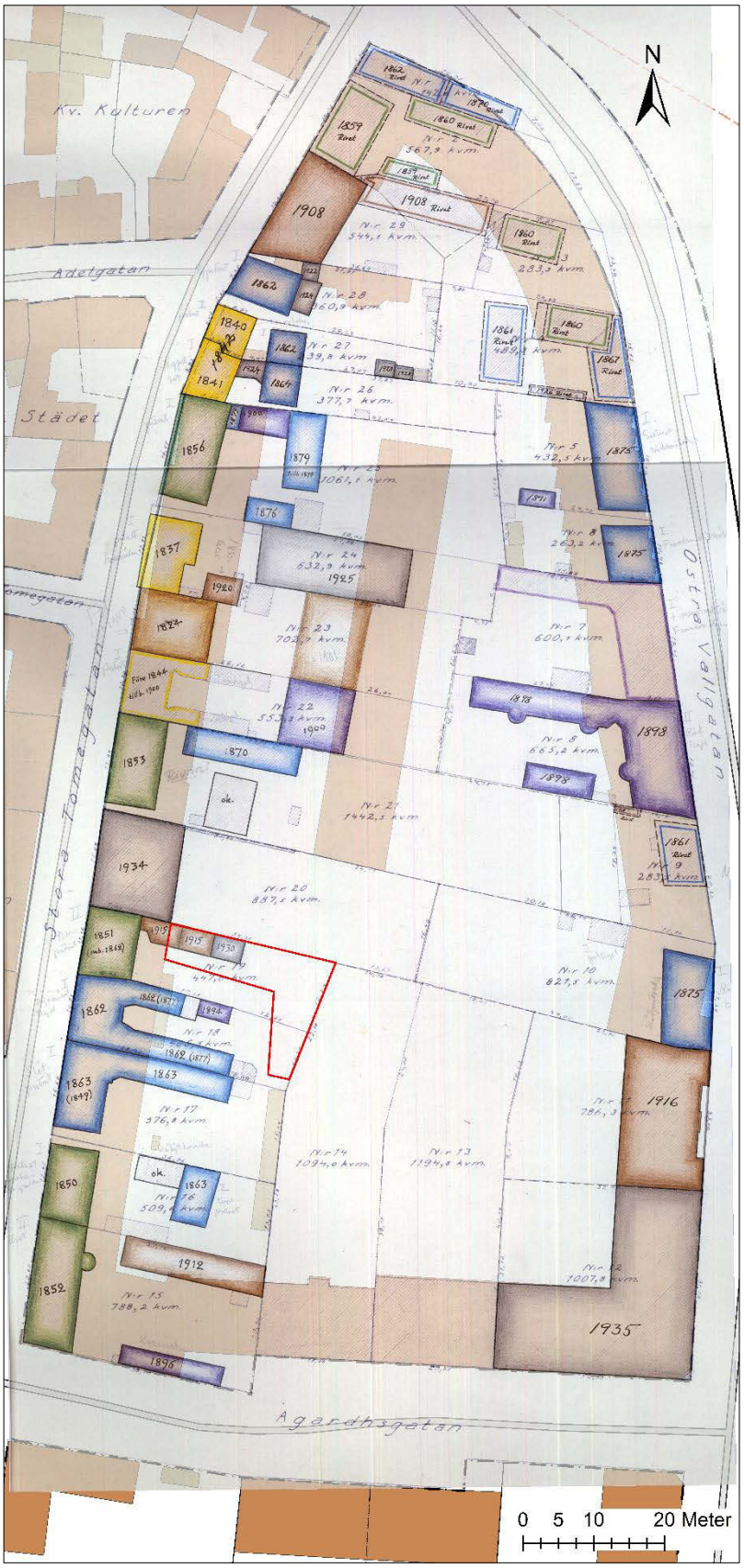

Figur 6. Ragnar Blomqvists kvarterskarta över kv Sankt Thomas. Kulturens LB-arkiv.

Undersökningsområdet markerat med röd linje.

© Lantmäteriet

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Flera större schaktningsarbeten har under 1900-talet genomförts i kvarteret, framför allt inför byggnation av Lunds och Malmös nationshus under 1960-talet. Vid denna tid var lagskyddet svagare för de medeltida städerna och i den antikvariska praxisen koncentrerades insatserna till centrala delen av stadskärnan. Det var också en följd av dåtidens syn på den medeltida bebyggelseutvecklingen, med ett antagande om att detta skedde med en över tiden organisk utbredning från centrum. Därav kom de antikvariska insatserna främst att ske med en besiktning av färdiga schakt. Med anledning av detta är väldigt lite arkeologisk dokumentation att finna i Kulturens LA-arkiv rörande arkeologiska iakttagelser i kvarteret. Den arkeologiska dokumentationen i samband med grundläggningsarbetet för Lunds nation år 1966 inskränker sig till tre djupare nedgrävningar, en stenbrunn och en träbrunn i skiftesverk samt en avfallsgrop (figur 7). Den ena brunnen innehöll mycket välbevarad medeltida keramik, tre nästan hela kärl och ett litet kärl av trä. En avfallsgrop innehöll även en bevarad lädersko, vilket visar att bevaringsförhållanden för organiskt material var goda. Översiktliga sektioner uppmättes, vilka visar på att morännivån i den nordvästra delen framkommit mellan 1,14–1,10 m under markytan. I de inre delarna av tomten skall kulturlagermäktigheten ha varierat mellan 1,34–1,89 m (Karlsson 2007).

År 2018 genomfördes en geoteknisk undersökning som även schaktningsövervakades av Kulturens arkeologer. Tre borrpunkter togs inom aktuellt undersökningsområde (BP2–4). Samtliga provpunkter uppvisade en hög grad av nedbrutna, uttorkade kulturlager. En anledning till detta kan vara trädgårdsmiljön, med flera stora träd, som bland annat syns på fotografi från år 1965 (figur 5; Kulturens LB-arkiv). Morändjupet i borrproverna kom på mellan 0,80–1,70 m djup. Längst i nordväst framkom ett lager av tegel på ett djup av 0,30–0,60 m, vilket indikerar tidigare bebyggelse, dock troligen med datering till 1800-tal (Guldåker 2021).

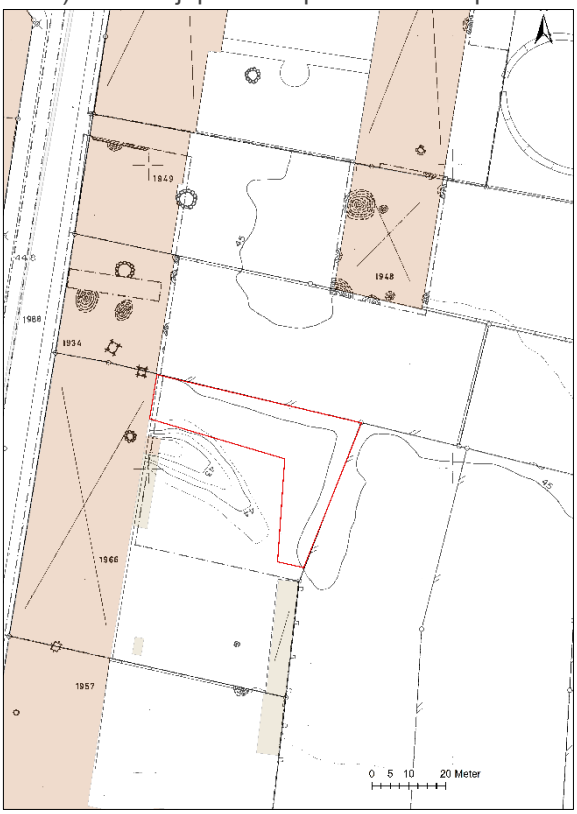

Figur 7. Kulturens arkeologiska generalkarta visar att undersökningsområdet i rött år 2021 inte har föregåtts av tidigare arkeologiska iakttagelser, förutom de geotekniska borrningarna som genomfördes år 2018. © Lantmäteriet

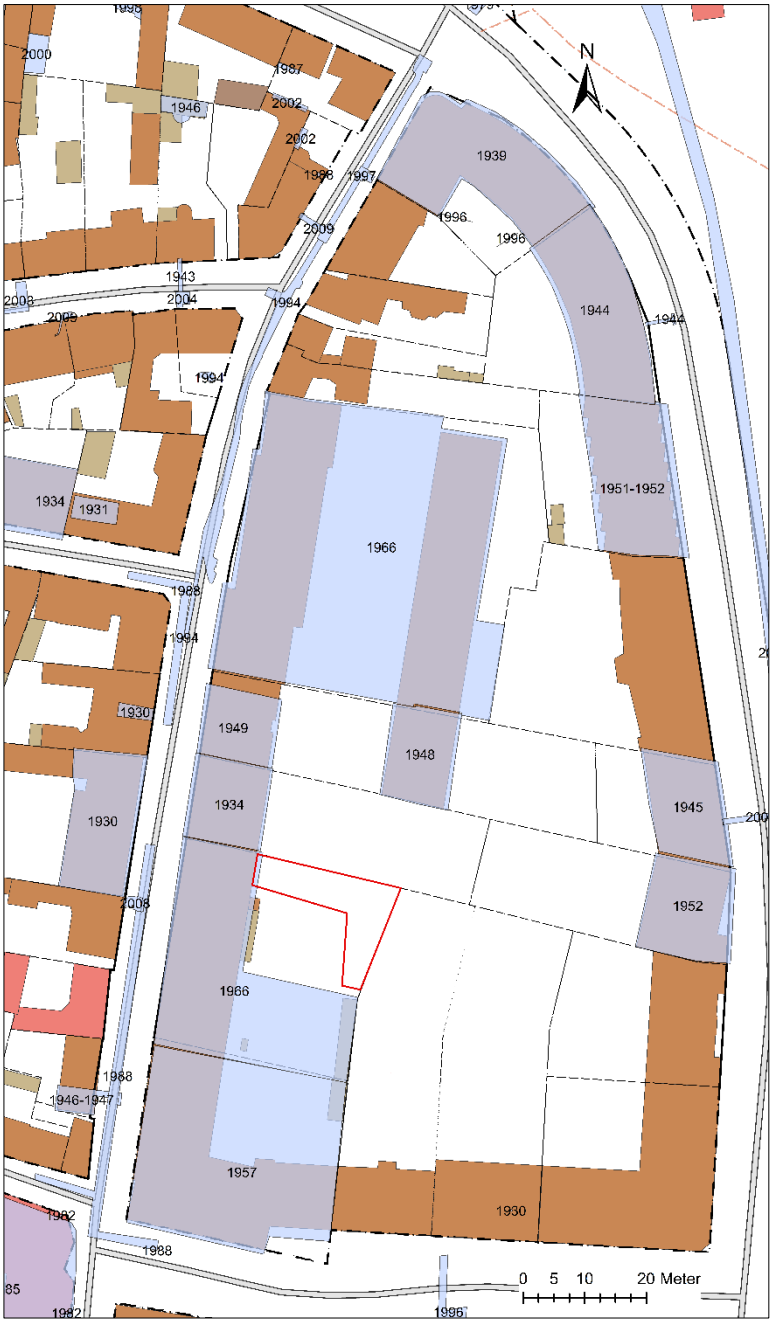

Figur 8. Utschaktningsgraden i kv Sankt Thomas är hög, enligt arkivhandlingar, särskilt i de västra delarna. Undersökningsområdet är markerat med röd linje. © Kulturens StadsGis/Lantmäteriet

Genomförande och resultat

Undersökningsområdet berörde fastighetens nordöstra del, enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. En väsentlig terrängskillnad, i form av en svängd sluttande gång som leder ner till källarvåningens festlokal, utgör den södra begränsningen av undersökningsområdet. En kraftig slänt och därefter en smal platå utgör därutöver terrängen, vilket kom att påverka placeringen av schakten (figur 9).

Ett schakt förlades i östvästlig orientering cirka 5,80–18,70 m öster om befintlig byggnad och 2,70 m från den norra fastighetsgränsen (figur 10). Schaktet var cirka 13 m långt med en bredd av omkring 1 m. En murrest framkom längst i väster. Troligen kan muren härledas till en byggnad från 1900-talets första hälft, som revs i samband med byggnationen av befintlig fastighet vid mitten på 1960-talet. De första 6 m i schaktet var nästan helt påverkade ner till morän, av tidigare schaktningsarbeten. Förmodligen hör kulturlagrens frånvaro samman med arbeten då gången och slänten ner till festvåningen i källarplan anlades. Då gången svängde åt söder försvann även de omrörda lagren, och ett intakt äldre kulturlager iakttogs åtminstone i de understa skikten. Cirka 12 m från den nordvästra byggnaden framkom ett äldre marklager, från ett djup av omkring 0,70 m ner till cirka 1 m djup. Kulturlagret varierade lite i tjocklek och omfattning, det hade en nedbruten karaktär med få skiftningar, vilket tyder på en viss uttorkningsgrad. Under det äldre kulturlagret framkom två större nedgrävningar. I fyllningen till den ena framkom tidigmedeltida keramik av typen östersjö, medan fyllningen i den andra nedgrävningen, vars botten inte lokaliserades trots användande av markspjut, innehöll bland annat äldre rödgodskeramik.

Det andra schaktet förlades omkring 22 m öster om byggnaden och cirka 3,50 m väster om den östra fastighetsgränsen. Schaktet var cirka 9 m långt och löpte från planket i norr och därefter söderut. Moränlera framkom från ett djup av omkring 1,20 m och i schaktets norra del, liksom i södra delen, framkom ett intakt äldre marklager innehållande bland annat tidigmedeltida svartgods, en ring i cu-leg och ett ristat djurben (figur 13). I schaktet förekom två större nedgrävningar i moränen med fyllningar. Sannolikt rör det sig om brunnar, dessvärre var merparten belägna utanför schaktet. Diametern på den fyllning som framkom tyder på att det kan röra sig om en omfattande nedgrävning.

Inför förundersökningen angav Lunds nations företrädare att stora ingrepp gjorts på fastighetens innergård inom det utpekade undersökningsområdet. Relativt omfattande omrörda kulturlager påträffades likväl, med ett potpurri av fynd från olika tidsperioder, både plast, porslin, yngre rödgods och svartgods, vilket stärker uppgiften om att stora ingrepp tidigare har gjorts i närområdet. Mängden och karaktären av fynden visar på att det i området funnits en bebyggelse från tidigmedeltid med en kontinuitet till våra dagar. Det äldre marklagret och fyllningarna i nedgrävningarna i morän visar att det fortfarande finns delar av tidigmedeltida kulturlager bevarade inom undersökningsområdet.

I texten nedan används förkortningar: PM=makrofossilprov, Kontext= K, Anläggning=A.

Figur 9. Undersökningsområdet innan schaktning. En terräng som begränsade möjligheterna till hur schakten kunde förläggas. Eventuella bevarade kulturlager förväntades vara begränsade på grund av tidigare ingrepp av bland annat ett underjordiskt garage (där fotografen står), en försänkt nedgång till källarplan och en slänt mot denna. Flera träd och en flaggstång med fundament var därtill indikatorer att eventuella kvarvarande kulturlager kunde vara uttorkade eller obefintliga.

Figur 10. Schakt 1 i östvästlig orientering med östra fastighetsgränsen i bakgrunden (rött plank) och slänten i söder mot nedgången till källarplan i väster.

Figur 11. Schakt 2 från söder. Fastighetsgränsen i norr och i öster utgörs av det röda planket. Fotografi från söder.

Den äldsta markhorisonten

Ett väldigt nedbrutet kulturlager med låg organisk halt och med inslag av träkol dokumenterades ovan morän i de östra delarna av schakt 1 på ett djup av 0,90–1,20 m. I schakt 2 framkom den äldsta markhorisonten i plan inom ett litet område på ett schaktdjup om 1,15 m under dagens marknivå. I sektion framgick att den äldre markhorisonten även fanns i norra och södra delen av schaktet vid mellan 1,00–1,40 m djup (figur 12).

Ett makrofossilprov i schakt 1 togs i norra sektionen, och uppvisade tydliga spår av köksavfall. Säd, bränd mat eller bröd, fisk och benfragment dokumenterades i provet (Bilaga 3, PM 118). Ett oförkolnat frö av tobak tyder på att yngre material förts ned från överliggande odlingslager, vilket i sin tur avslöjar att tobaksodling var brukligt i området, något som rimmar väl med hur det såg ut i andra städer under 1700-talet. En skalkornskärna från ett makrofossilprov användes för ^{14}C och uppvisade resultatet 95.4% probability AD 1029–AD 1159 (95.4%). Dateringen av den äldsta markhorisonten visar på vikingatid/tidigmedeltid närvaro i området.

I makrofossilprovet i schakt 2 (K121), framgår att flinta finns närvarande, vilket i Lund är vanligt i morän. I provet framkom träkol och enstaka benfragment. En tydlig kulturpåverkan ner i morän finns som kan tyda på odlingsverksamhet (Bilaga 3, PM 124).

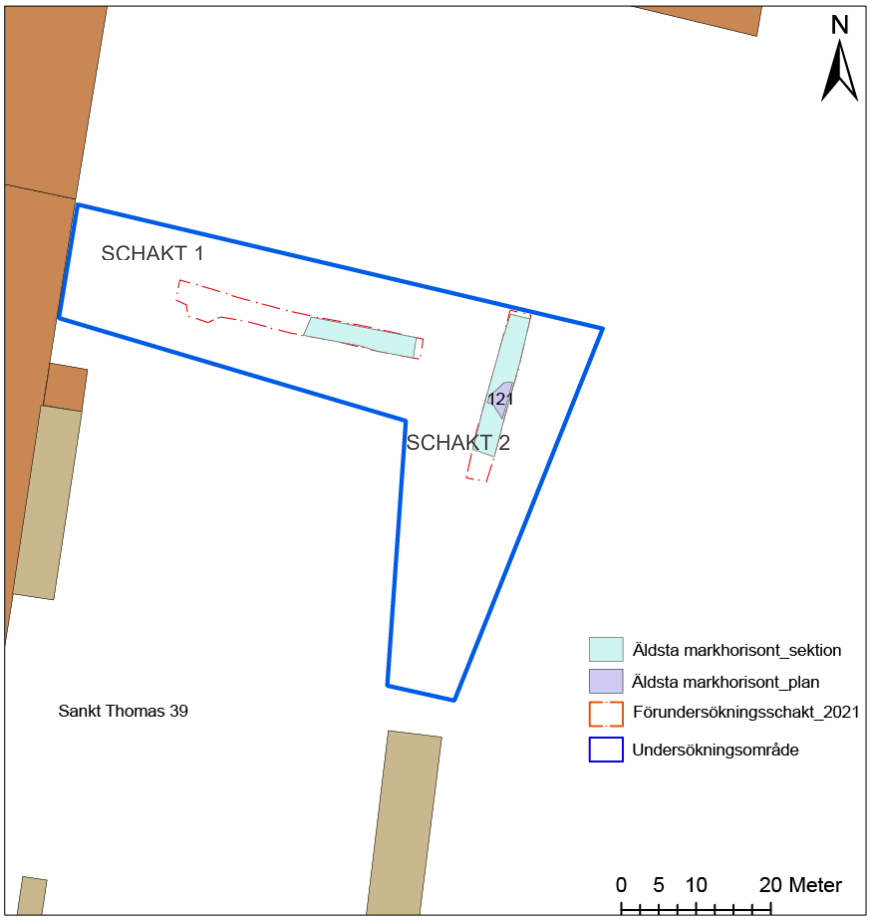

Figur 12.

Ovan morän dokumenterades en äldre markhorisont. Endast en liten del dokumenterades i plan för handgrävning, i övrigt noterades marklagret i sektionerna i båda schakt. Schaktbottennivån blev omkring 1,20 m i båda schakten.

© Lantmäteriet.

Figur 13. I det äldsta markhorisontlagret framkom fyra fynd, bland annat ett ristat ben, en ring med ögla i Cu-leg, en glasdekoration från en bägare och en skärva svartgods av östersjöformtyp (KM 98585:1).

I det äldsta marklagret framkom fynd som kan dateras till tidigmedeltid (figur 13;KM 98585:1). En skärva svartgodskeramik av typen Östersjö, ett ristat ben, en bronsring med ögla och en glasdetalj som kan ha suttit på en bägare, påträffades.

Nedgrävningar i morän – tecken på brukning

I schakt 1 påträffades två större nedgrävningar i den östra halvan, K114 och 115 (figur 14). K114 hade en något oregelbunden form med en diameter omkring 1 m. Kanterna var skarpa och botten var något rundad, med som mest omkring 0,40 m nedgrävd i morän. Det kan betyda att nedgrävningen haft en primär funktion som lertäkt och därefter använts som avfallsgrop. K115 var en nedgrävning med skarpa vertikala kanter som kunde skönjas från omkring 1 m djup med en diameter på cirka 2,20 m. Djupet på nedgrävningen kunde ej dokumenteras då det av säkerhetsskäl inte kunde grävas djupare än ner till 1,70 m. Troligen rör det sig om en större brunn som till viss del skurit nedgrävning K114, som är äldre än K115. I västra halva av schaktet förekom moderna ingrepp ned till morän, kopplade till rivningar av tidigare bebyggelse under 1960-talet. Förmodligen fanns även senare ingrepp, till exempel för anläggandet av gångvägen ner till källarplan samt packning och sluttning av massor. Det var tydligt att intakta medeltida kulturlager framkom där slänten vek av längre söderut i förhållande till schakt 1.

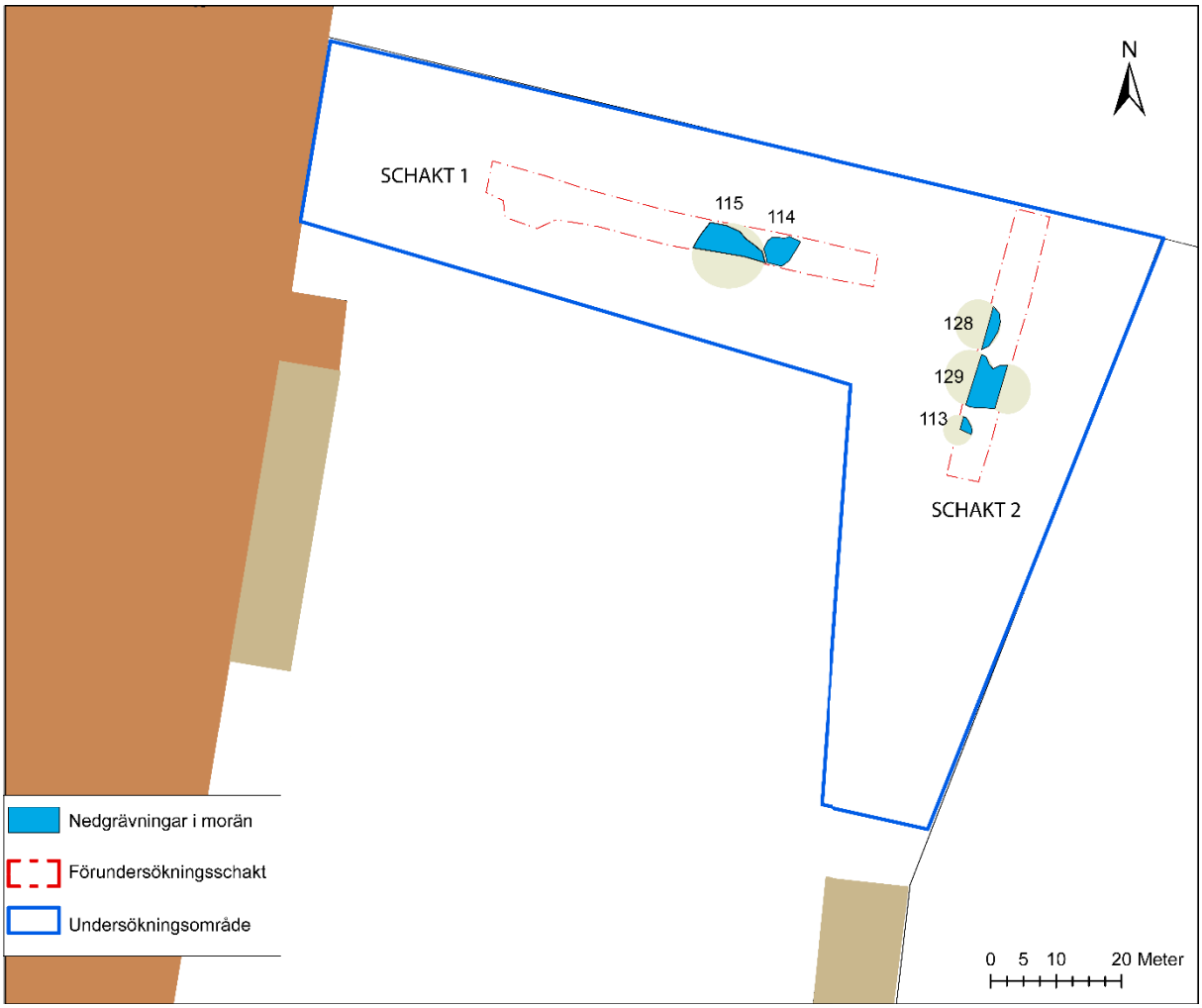

Figur 14. Innergården till Sankt Thomas 39, Lund och den arkeologiska förundersökningen år 2021. Medeltida nedgrävningar i morän i blå färg och med kontextnummer. De ljusgröna skuggningarna under nedgrävningar är möjlig utbredning av desamma. © Lantmäteriet.

Schakt 2 visade sig omfatta flera nedgrävningar i morän av blandade storlekar (figur 14). Längst i söder kunde ett stenavtryck eller stolphål med diametern 0,76 m undersökas. Schaktslänten innebar att endast ¼ del av avtrycket/stophålet var möjligt att undersöka. Nedgrävningskanten var tydlig och sidorna sluttade ner till ett djup av 1,50 m under befintlig marknivå och 0,20 m under morännivån. En större nedgrävning som endast delundersöktes, framkom centralt i schakt 2. K129 hade en diameter på omkring 1,70 m. En något oregelbunden form som indikerar att det kanske snarare rörde sig om två intilliggande runda kontexter tyder på att diametern snarare kan ha varit omkring 3 m. Djupet på kontexten var endast 0,20 m, vilket kan betyda att nedgrävningen fungerat som ett mindre grophus. Norr om K129 dokumenterades delar av en nedgrävning med rund planform (K128), dock var den andra halvan utanför schaktet. K128 var cirka 1,35 m i diameter och djupet uppmättes till 1,60 m under befintlig marknivå och cirka 0,30 m under morännivå. Nedgrävningskanten var tydlig med vertikala väggar, med rundad bottenkant och plan botten. Antingen rörde det sig om en trappstegsformad brunn som dyker åt väster eller en förrådsgrop.

Destruktion av nedgrävningar - fyllningar

Den äldsta nedgrävningen (K114), fylldes igen vid destruktion av kontext 109, som innehöll fynd som kan dateras till tidigmedeltid (figur 15; KM 98585:6). Makrofossilprovet från kontext 109 visar att det bevarade organiska materialet, framför allt bestod av animaliskt och vegetabiliskt köksavfall. Förekomsten av råg bland säden är intressant då dateringen av brunnen är tidigmedeltida. Rågen kommer tidigt till Skåne, men var inte vanlig före 1200-talet. Tillsammans med säden finns en del åkerogräs som antagligen varit blandad med denna (Bilaga 3, PM 116). En rågkärna användes för ^{14}C och uppvisade resultatet 95,4% probability AD 1077 - AD 1156 (55,4%). Dateringen av fyllningen visar på en tidigmedeltida närvaro i området (Bilaga 4).

Makrofossilanalysen av fyllningen i den näst äldsta nedgrävningen (PM117, K115) i schakt 1 liknar i hög utsträckning resultatet från den äldre fyllningen (K109) som skurits av K110 (figur 15). Innehållet i denna förmodat yngre brunn liknar i hög utsträckning den i den äldre brunnen, men materialet representerar en bredare köksproduktion. Bland annat ölbryggning i form av förkolnade porsnötter, och spår av fähusmiljö i form av ängsväxter. Den brända lerkliningen i materialet kommer sannolikt från en nerbrunnen byggnad eller spiskonstruktion.

I schakt 2 dokumenterades flera nedgrävningar i morän med fyllningar (figur 15). I K120 fanns en snarlik närvaro av organiskt material likt i schakt 1 (jfr K109 och K110). Av vegetabilierna märks råg och hasselnöt (Bilaga 3, PM123). Ett ^{14}C togs från ett hasselnötsskal vilket uppvisade resultatet 95,4% probability AD 1208 – AD 1276 (91,0%). Fyllningen har därmed kunnat dateras till högmedeltid. I ^{14}C analysrapporten står det felaktigt angivet som PM124.

I fyllning K119 och K126 bestod materialet främst av animaliskt köksavfall (figur 15). Benfragment och rikliga mängder fiskben förekom i makroprov tillhörande kontext 126 (Bilaga 3, PM127). Inga vegetabilier påträffades, men däremot framkom en mineralsmälta som kan ha kommit från en spis eller en ugn. Förmodligen var det flera fyllningsskikt i nedgrävningen, men det var svårt att se skiftena då kulturlagren till viss del var nedbrutna. Båda kontexter tolkas vara fyllning i nedgrävning, och denna igenfyllning kan ha gjorts över en längre tid, då organiskt material tenderar att komprimeras efterhand och påfyllning/utjämning blir möjligt.

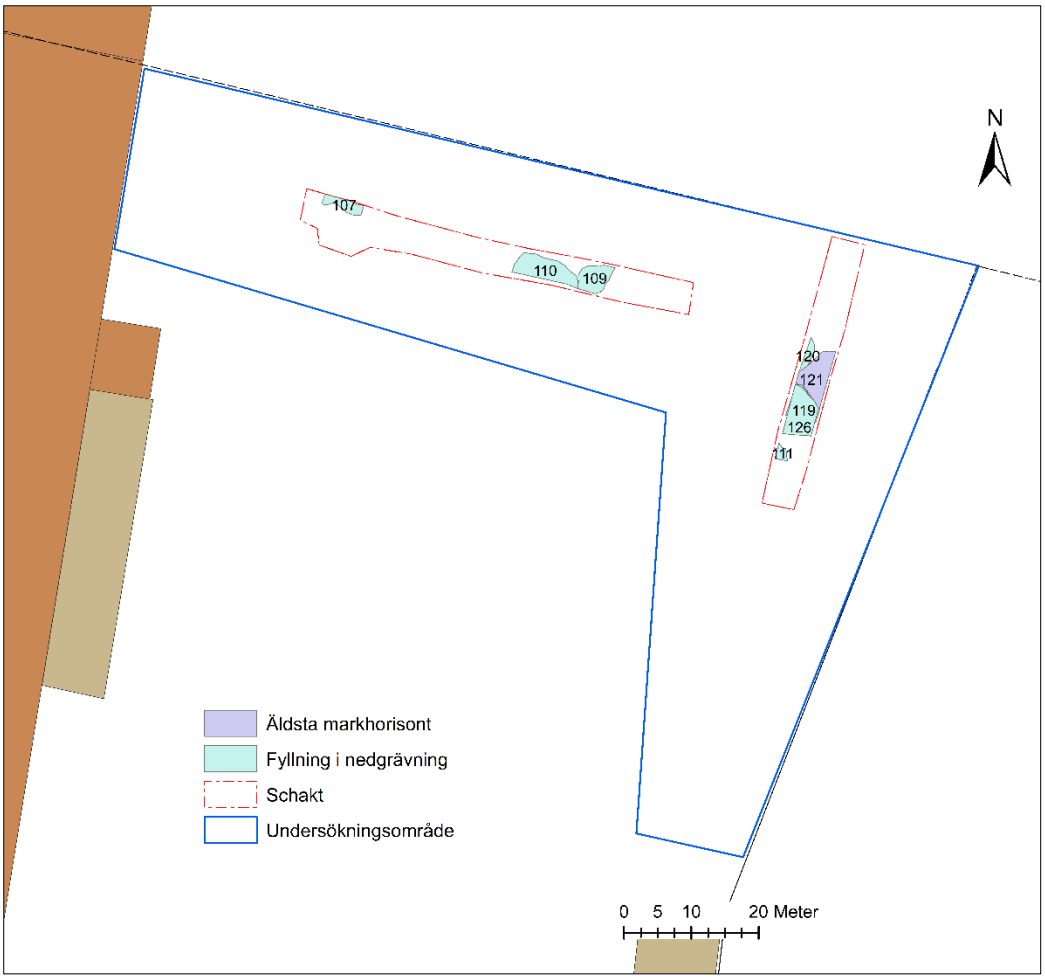

Figur 15. Fyllningar i nedgrävningar i morän samt en rest av den äldsta markhorisonten.
© Lantmäteriet

Kontext 107 representerar en yngre fyllning i nedgrävning som kan dateras till 1900-tal (figur 15). Flera byggnader har funnits på platsen och i den västra delen av undersökningsområdet hade några fastigheter även källare. Fyllning K107 representerar en del där en grundmur blivit plundrad och där plundringsschaktet återfyllts med omrörda kulturlager.

Omrörda kulturlager och uppfylld terräng

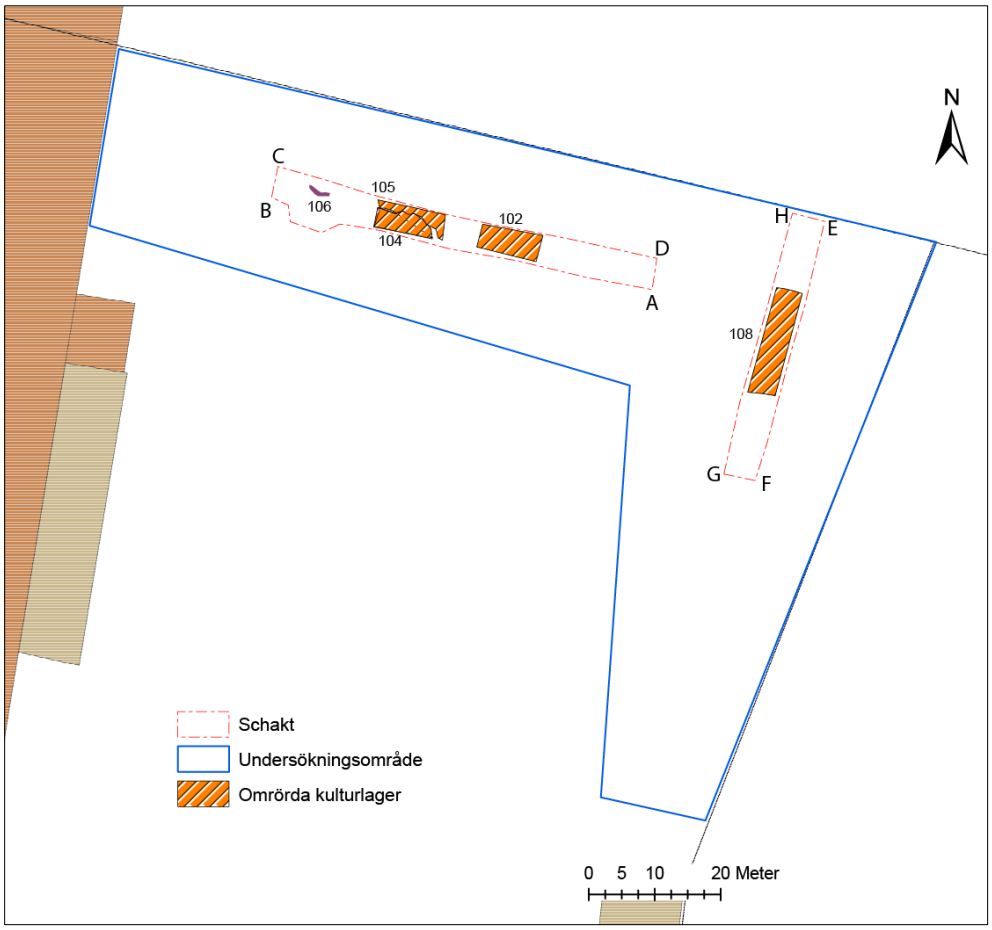

Figur 16. Omrörda kulturlager och sentida markarbeten. © Lantmäteriet

Flera områden sparades ut vid schaktningen så att delar av fornlämningen kunde handgrävas. Handgrävningsområdens valdes ut utifrån var skiftet mellan äldre och yngre kulturlager bedömdes förekomma. I schakt 1 visade sig det västra området dels bestå av omrörda kulturlager, som härstammade från omstruktureringen av terrängen då gångbanan anlades ner till källarplan. Slänterna behövde då stabiliseras och K104 är ett resultat av arbetet (figur 16). Enligt muntliga uppgifter från arkeolog Bertil Helgesson, som nyttjade festlokalerna då dessa var nybyggda under slutet av 1960-talet, fanns då varken gångbana eller slänter utan bara en mindre trappa, varpå dessa strukturer måste ha tillkommit vid ett senare tillfälle. K102 och K105 är i sin tur ett resultat av att terrängen förhöjdes och bereddes efter rivning av flera äldre byggnader omkring år 1966 (figur 16). Fyndmaterialet i samtliga uppfyllningar (K102, 105, 108) tyder på att arbete företagits i kulturlager från vitt skilda tidsperioder. I K108 finns till exempel allt ifrån tidigmedeltida keramik till plast. Det mest sannolika är att man vid anläggandet av ett underjordiskt garage och vid grundläggandet av befintlig byggnad grävt igenom medeltida kulturlager och omdeponerat massorna inom området. De fynd som framkom vid den arkeologiska förundersökningen är därmed också en spegling av intensiteten av de bortschaktade anläggningar som bör ha funnits då kulturlagren perforerades och omdeponerades. I båda

förundersökningsschakt är det endast omkring 0,65—1,00 m i botten samt i nedgrävningar i morän som kan anses vara intakta medeltida kulturlager. Allt ovan 0,65 m är omdeponerade kulturlager och fullt möjliga att avlägsna utan att åverkan på underliggande fornlämning görs.

Fynd

Samtliga fynd som påträffades i kontexter med primär depositionsstatus har tagits tillvara och registreras. Efter registrering gjordes en sållning varvid fyndkategorier som exempelvis spik och lerklining avfördes. Brokigheten i fyndsammansättningen i kontexterna K102, 103 och 108 tydliggjorde omfattningen av tidigare ingrepp. Fyndtyper från vitt skilda tidsperioder var samlade i samma kontext.

Fyndmaterial				
Kontextnr	**Kontext**	**Föremålstyper**	**Vikt, g**	**Datering kontext**
K102	Omrörda kulturlager	Bränd lera/Kritpipa	3	1960-tal --
		Keramik/Svartgods	39	
		Keramik/Stengods	63	
		Keramik/Yngre rödgods	258	
		Keramik/Porslin	28	
		Keramik/Lergods oglaserat	43	
		Flinta/Spån	1	
		Järn/Spik	6	
		Glas/Flaska	58	
		Glas/Fönster	2	
K103	Omrörda kulturlager	Bränd lera/Kritpipa	3	1960-tal--
		Keramik/Östersjö	34	
		Keramik/Yngre rödgods	296	
		Keramik/Porslin	52	
		Keramik/Fajans	16	
		Järn/Spik	13	
		Plast/Kepsskärm	3	
K108	Omrörda kulturlager	Bränd lera/Kritpipa	9	1960-tal--
		Bränd lera/Lerklining	402	
		Tegel/Golvtegel	334	
		Keramik/Svartgods	40	
		Keramik/Stengods	7	
		Keramik/Glaserad	11	
		Keramik/Yngre rödgods	228	
		Keramik/Porslin	38	
		Keramik/Saltglaserad fajans	3	
		Järn/Föremål	47	
		Järn/Spik	46	
		Metall/Ströning	1	
		Metall/Cu-leg	2	
		Metall/Kapsyl	2	
		Plast/Penndetalj	1	
		Betong/kon	117	
K109	Fyllning i nedgrävning	Keramik/Östersjö	68	Tidigmedeltid
		Flinta/Spån	1	
K110	Fyllning i nedgrävning	Keramik/Svartgods	8	Medeltid
		Keramik/Lergods oglaserat	31	
		Metall/Silver	2	
K119	Fyllning i nedgrävning	Keramik/Äldre rödgods	32	Medeltid
		Keramik/Yngre rödgods	3	
		Keramik/Östersjö	89	
		Keramik/Lergods oglaserat	99	
		Järn/Spik	67	
		Järn/Armering	25	
		Flinta/Redskap	29	
K121	Äldre marklager	Ristat ben	16	Tidigmedeltid
		Keramik/Östersjö	8	
		Glas/Bägardekor	3	
		Metall/Cu-leg	1	

För osteologiskt material avsattes inga analyskostnader. Däremot insamlades alla ben för invägning och för att få en uppskattning om hur omfattande det osteologiska materialet skulle vara vid en eventuell slutundersökning av undersökningsområdet. Benen vägdes i otvättat skick och avfördes sedan.

Av kontexter där djurben påträffades

Animalosteologiskt benmaterial, otvättat	
Kontext	**Vikt, g**
102	1 215 g
108	2 632 g
109	348 g
110	385 g
119	7 377 g
120	447 g
126	404 g

Figur 17. Kapsylen bör komma från en flaska öl som avnjöts före år 2013 då ölsorten inte funnits på Systembolaget sedan dess, dock återinförd 1 mars år 2021 (KM 98585:5, https://www.livetsgoda.se/gosser-ar-tillbaka/).

Konservering

Inga fynd var i behov av konservering.

Analyser

Makrofossil

Analys av makrofossilt material förväntades ge information om odling, kosthållning och försörjningsbas, samt hur omlandet kring platsen såg ut. I kostnadsberäkningen medtogs sex prover. Proverna är inte bara viktiga för platsen odlingshistoria, utan kan även användas komparativt för hela stadsområdet, då relativt få prover finns från den norra delen av fornlämningen. Prover som valdes ut för analys kom dels från det äldsta marklagret, samt från fyllningar i nedgrävningar som bedömdes vara av äldre datering (bilaga 3).

Figur 18. Höstråg. © Aja Guldåker

Fyllning i nedgrävning (tidigmedeltida), PM 116, A 109

Animaliskt och vegetabiliskt köksavfall utgör merparten av det bevarade organiska materialet i denna kontext. Det finns även en hög närvaro av träkol som visar på att upphettade aktiviteter har försiggått i området. Av odlingsspår finns korn av sädeskorn (ospec.) (*Cerealiea indet*), skalkorn (*Hordeum vulgare* ssp. *vulgare*) samt råg (*Secale cereale;* figur *18)*. Förekomsten av råg bland säden är intressant att notera då fyllningen var tidigmedeltida (se ^{14}C nedan). Rågen kom tidigt till Skåne, men verkar inte ha

varit så vanlig före 1200-talet (Heimdahl, bilaga 3). Rågkorn användes framför allt för bakning av rågbröd, och under 1500-talet utgjorde rågen en tredjedel av all skördad säd. Genom större odlingsarealer och svedjebruk ökade odling av råg fram till 1800-talet (Den virtuella floran: Secale cereale L. - Råg (nrm.se) 2021-07-30).

Ängsväxt i form av frö från smörblomma (*Ranunculus acris)* finns representerat, liksom ogräset råglosta (*Bromus secaninus*). Fragment av däggdjur och fågelben samt fiskben och -fjäll förekommer i provet (bilaga 3). Fisk fanns inte nödvändigtvis att tillgå lokalt då lokala vattenansamlingar begränsades till dammar och mindre vattendrag. En artanalys hade kunnat påvisa om fisken var lokal eller om den kom från havet.

Fyllning i brunn (förmodat högmedeltida), PM 117, A 110

Innehållet i denna förmodat yngre brunn liknar i hög utsträckning fyllningen i den äldre brunnen (K109), men materialet representerar en bredare köksproduktion. Bland annat ölbryggning i form av förkolnade porsnötter, och spår av fähusmiljö i form av ängsväxter. Att finna frökapslar från pors är inte ovanligt i Lund, och så gjordes även i den arkeologiska förundersökningen i kv Sankt Thomas år 2021. Oftast kopplas närvaron av pors till ölbryggning och kryddning av öl. Enligt den virtuella floran har den också använts som brännvinskrydda och porsbladen kunde likaså användas för att färga alunbetat ylle gult. Utbredningen av pors är allmän idag i södra och mellersta Sverige (Den virtuella floran: Myrica gale L. - Pors (nrm.se) 2021-07-30). Längs med kanter av sjöar och kärr samt i fuktig skogsmark kan den påträffas, men den behöver inte nödvändigtvis ha funnits i det direkta stadsområdet under medeltiden. Om den inte vuxit i staden måste den medvetet ha förts dit. Vid framtida undersökningar i stadsmiljö kunde det vara intressant att undersöka om det fanns förutsättningar för porsen att växa i staden, kanske längs stadsbäckarna eller dammar. Kanske finns det ett samband med att humlen blev en mer dominerande krydda i ölen under 1200-talet än pors och att stadsbäckarna kulverterades under tidigmedeltid (Guldåker 2021b).

Av odlingsspår finns korn av sädeskorn (ospec.) (*Cerealiea indet*), skalkorn (*Hordeum vulgare* ssp. *vulgare*) samt råg (*Secale cereale)*. Den brända lerklininggen i materialet kommer sannolikt från en nerbrunnen byggnad eller spiskonstruktion. Träkol finns i riklig mängd och fragment av däggdjur och fågelben samt fiskben av bland annat sill och fiskfjäll. Bolmört, som av Heimdahl räknas som ett ogräs, förekommer och förutom att vara ett ogräs är växten även väldigt giftig (bilaga 3). Bolmört växte vanligen runt gårdar eller på ruderatmark, och under 1800-talet användes bladen bland annat för att stilla tandvärk Den virtuella floran: Hyoscyamus niger L. - Bolmört (nrm.se) 2021-07-30). Fläder förekom rikligt i provet och det har tidigare visat sig vara väldigt vanligt i Lund under medeltiden (figur 19). Trampört (*Polygonum aviculare*) och Kråkvicker *(Vicia cf. Cracca).* Trampört är mycket vanlig och förekommer i snart sagt alla kulturpåverkade miljöer, till exempel i vägkanter, på gångstigar och gårdsplaner. Grisar ska enligt uppgift tycka att trampörten är smakfull och fröna uppges kunna användas

för bakning av nödbröd (Den virtuella floran: Polygonum aviculare L. - Trampört (nrm.se) 2021-07-30). Kråkvicker är vanlig i hela landet utom i fjälltrakterna. Den växer på alla typer av mark, men förekommer främst på öppna soliga ställen, som backar, skogsbryn, åkrar, vägkanter etc. (Den virtuella floran: Vicia cracca L. - Kråkvicker (nrm.se) 2021-07-30).

Äldsta markhorisont i schakt 1, PM 118, A 1

Markhorisonten i schakt 1 innehåller en hel del träkol och förkolnade kvistar samt tydliga spår av köksavfall i form av säd (*Cerealiea indet, Hordeum vulgare ssp. Vulgare*), bränd mat eller bröd, fisk och benfragment. Bland de oförkolnade fröerna kan Virginiatobak (*Nicotiana cf. Tabaccum*) noteras. Detta är ett exempel på yngre material som med bioturbation måste ha förts ner från yngre överliggande odlingslager, och speglar en tobaksodling i kvarteret. Sådana var vanligast i städer vid mitten av 1700-talet. Svinmålla (*Chenopodium album-type)* växer i kulturpåverkade miljöer, som i åkrar och trädgårdsland, vid gödselstackar, i nyanlagda rabatter, men även på havsstränder. Svinmålla är näringsrik och tillagad som spenat (Spinacia oleracea) går den alldeles utmärkt att äta. Fröna maldes under nödår till mjöl (Den virtuella floran: Chenopodium album L. - Svinmålla (nrm.se) 2021-07-30).

Figur 19. Fläder var ett vanligt inslag i Lunds medeltida stadskärna. © Aja Guldåker

Fyllning i grop/brunn, PM 123, A 120

Det fanns en hög närvaro av träkol som visade på att upphettade aktiviteter företagits i området. Av odlingsspår fanns korn av sädeskorn (*ospec. Cerealiea indet*) samt råg (*Secale cereale*). Insamlat material som hasselnötsskal (*Corylus avelana*) märktes i fyllningen och som ogräs syntes Småsnärjmåra (*Galium spurium*). Den växer på kväverik mark, till exempel vid gårdar. Linné anger i Flora Svecica att småsnärjmåra användes för att sila mjölk. De krokborstförsedda stjälkarna fångade bland annat upp djurhår ur mjölken (Den virtuella floran: Galium aparine L. - Snärjmåra (nrm.se) 2021-07-30). En datering av fyllningen kan vara 1200-tal (jfr ^{14}C datering A121).

Nästanmorän, PM 124, A 121

Att provet består av morän märks bland annat genom inslaget av flinta. I detta prov fanns enbart träkol och ett mindre fragment av ben. Det visar på en tydlig kulturpåverkan en bit ner i moränen. Kanske till följd av odling. En fläderkärna fanns också (*Sambucus nigra*) (Heimdahl, bilaga 3).

Fyllning i brunn (förmodat tidigmedeltida), PM 127, A 126

Materialet i jorden i denna fyllnad bestod främst av animaliskt köksavfall i form av benfragment och rikliga mängder fiskben. Inga vegetabilier påträffades. Mineralsmältan kan härröra från en spis eller ugn (Heimdahl, bilaga 3).

^{14}C resultat

Prover för ^{14}C-analys har tagits från primärt deponerat material, samt från fyllningar i anläggning som framkommer i moränen och som skulle kunna tillhöra den tidigaste etableringen på platsen. Medel avsattes i kostnadsberäkningen för tre prover.

^{14}C-analyser			
Prov	**Kontext**		**95.4% probability**
116	109 – Fyllning i nedgrävning	Rågkärna	AD 1077–AD 1156 (55.4%)
118	1/Schakt 1 – Äldsta markhorisont	skalkornskärna	AD 1029–AD 1159 (95.4%)
123 *(124 i C14 rapport)*	120/Schakt 2 – Fyllning i nedgrävning	Hasselnötsskal	AD 1208–AD 1276 (91.0%)

Avslutande diskussion

Fornlämningens karaktär på fastigheten Sankt Thomas 39, Lund, kan konstateras vara fragmentarisk med inslag av både högre ståndsmiljö och bakgårdsmiljö med djurhållning och bebyggelse. Stora markingrepp har genomförts från slutet av 1960-talet varpå omfattande skador har uppstått på fornlämningen. Att det funnits en hög närvaro av intakta medeltida kulturlager är uppenbart då mängden fynd med datering till medeltiden talar för detta, liksom en hög närvaro av djurben i de omrörda kulturlagren som deponerats inom området. Trots omfattande tidigare markingrepp finns en tydlig närvaro av tidigmedeltida–högmedeltida lämningar i området i de nedre lagren ovanpå morän och som fyllningar i nedgrävningar i morän. Dessa lämningar är viktiga att undersöka för att om möjligt belysa bebyggelseutvecklingen och digniteten av fornlämningen i ett av Lunds medeltida kvarter som har utsatts för omfattande skador under 1900-talet.

Kulturlagerstatus

Kulturlagermäktigheten i undersökningsområdet uppgår till minst 1,50 m, men endast de nedre 0,20—0,30 m ovan morän samt fyllningar i nedgrävningar är undersökningsvärda och välbevarade.

Förslag på fortsatta åtgärder

Kulturen rekommenderar en schaktningsövervakning i samband med planerade markarbeten, då hela ytan skall schaktas ner till 3 m djup. Undersökningsformen kan anses vara tillfyllest då endast det nedbrutna äldsta marklagret samt fyllningar i nedgrävningar utgörs av intakta medeltida kulturlager. Ett tvärvetenskapligt arbetssätt är i så fall nödvändigt då fyllningar i nedgrävningar utgör en god kunskapstillväxt där bevarat växtmaterial, parasiter och övrigt organiskt material kan finnas bevarat.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-15572-2021
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnr, fornreg	L1988:5459
Kulturens projektnr	A_2021_0041
Trakt/kvarter/fastighet	Sankt Thomas 39
Socken	Lunds stad
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Nybyggnation
Uppdragsgivare	Lunds Nation arkivet AB
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Aja Guldåker
Övrig personal	Sebastian Boström, Conny Johansson Hervén
Fältarbetstid	2021-05-24 – 2021-05-28
Fälttid, arkeolog, tim	70 h
Fälttid, maskin, tim	20 h

Yta, m^2	25 m^2
Kubik, m^3	35 m^3
Schaktmeter, m	21,50 m

Fyndmaterial	KM98585:1—7. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	6 st A3 ritfilm: 4 sektionsritningar skala 1:20, 2 planritning skala 1:100, Digitala inmätningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	63 digitala fotografier
Analyser	Makrofossilanalys, C14
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Sankt Thomas 39

Referenser

André, A. & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. *Gamla Lund Förening för bevarande av stadens minnen Årsskrift 72.*

Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden 56. Stockholm.

Guldåker, A. 2021a. Kv Sankt Thomas 39. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, Geoteknik 2018. *Kulturmiljörapport* 2021:6. Kulturen i Lund.

Guldåker, A. 2021b. Lunds vattenhål genom tiderna. I: Hofvendahl, J; Larsson, S; Rundberg, C (red.). Kulturen 2021. *Arkeologi*.

Karlsson, M. 2007. Kv. S:t Thomas 39, Lund. Arkeologisk undersökning 1966. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, Nr 303.

Övriga källor

Kulturens LA och LB arkiv

Muntliga uppgifter Bertil Helgesson. 2021-05-26

Den virtuella floran: Hyoscyamus niger L. - Bolmört (nrm.se) 2021-7-30

Den virtuella floran: Vicia cracca L. - Kråkvicker (nrm.se) 2021-07-30

Den virtuella floran: Myrica gale L. - Pors (nrm.se) 2021-07-27

Den virtuella floran: Secale cereale L. - Råg (nrm.se) 2021-07-30

(Den virtuella floran: Galium aparine L. - Snärjmåra (nrm.se) 2021-07-30

Den virtuella floran: Chenopodium album L. - Svinmålla (nrm.se) 2021-07-30

Den virtuella floran: Polygonum aviculare L. - Trampört (nrm.se) 2021-07-30

https://www.livetsgoda.se/gosser-ar-tillbaka/. 2021-07-21.

Bilagor

1. Plan– och sektionsritningar
2. Fyndlista
3. Analyser
4. Konserveringsrapport

Bilaga 1. Plan- och sektionsritningar

Planritning, Schakt 1 & 2, omrörda kulturlager

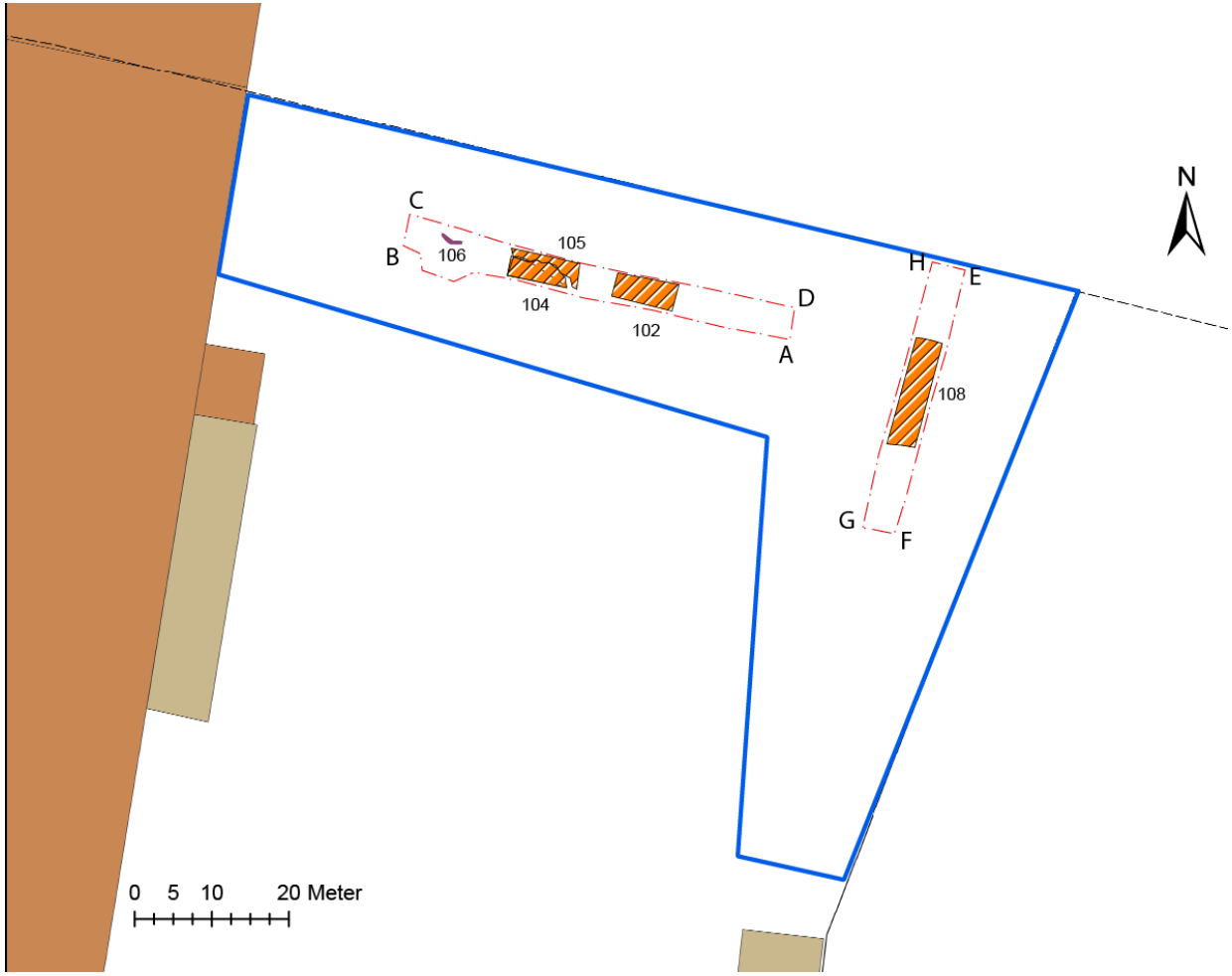

Sektion A-B, C-D, E-F, G-H
102. Omrörda kulturlager = K103, 0,30—0,90 m
104. Omrörda kulturlager, troligen i samband med skapandet av slänten i söder.
105. Utjämning 1900-tal. = K103, 0,30—0,90 m
106. Murrest, troligen 1915 års bebyggelse som revs år 1966.
108. Cirka 0,30—1,10 m. Omrörda kulturlager.

Södra sektion, Schakt 1

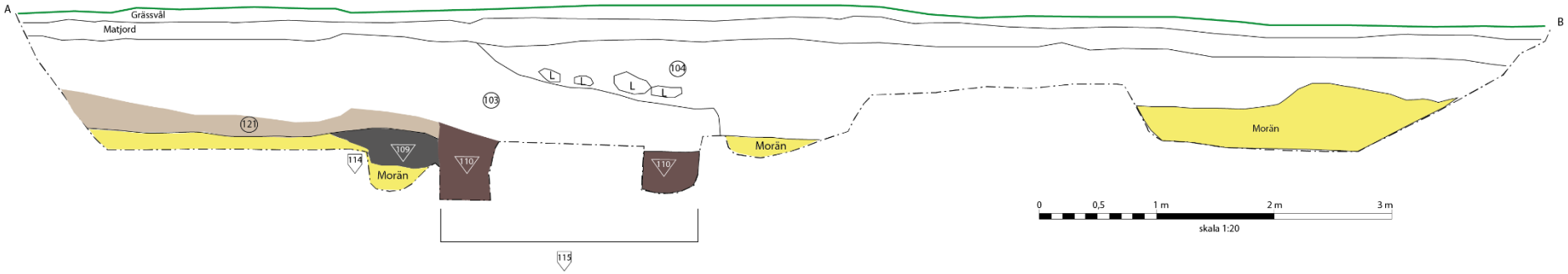

Lagerbeskrivningar:

103. Brun lerinblandad kulturjord. Omrörda kulturlager. Inslag av träkol, djurben, porslin, keramikskärvor av typen yngre rödgods och enstaka svartgods. Relativt kompakt. Småsten här och var. Troligen påfört i samband med rivning av 1915/1930 års byggnader och om-modelering av terrängen under 1960-talet.
104. Omrörda kulturlager. Mycket kompakt. Troligen del av slänten mot söder. Avtar i höjd med att slänten svänger längre söderut.
109. Fyllning i nedgrävning. Mörk gråbrun kulturjord med lerinslag. Inslag av bränd lera, träkol samt enstaka sten. Fett. Endast en liten del i sektion. Troligen tidigmedeltida datering. Fynd av svartgodskeramik, ett litet flintspån samt djurben i fyllningen. Makroprov.
110. Fyllning i nedgrävning. Brun kulturjord med lerinslag med horisonter. Inslag av bränd lera, träkol och lerfläckar. Något finkornigt, fett och kompakt. Översta fyllningen i brunn. Troligen högmedeltida datering. Fynd av svartgodskeramik, yngre rödgodskeramik samt djurben i fyllningen. Makroprov.
114. Nedgrävning med relativt plan botten. Avfallsgrop/lertäkt.
115. Nedgrävning, troligen en brunn. Botten ej nådd.
121. Brun, finkornig kulturjord med inslag av organiskt material, enstaka bitar av bränd lera, träkol. Ej tegelinslag. Kulturlager, troligen tidigmedeltid. Makroprov.

Norra sektion, Schakt 1

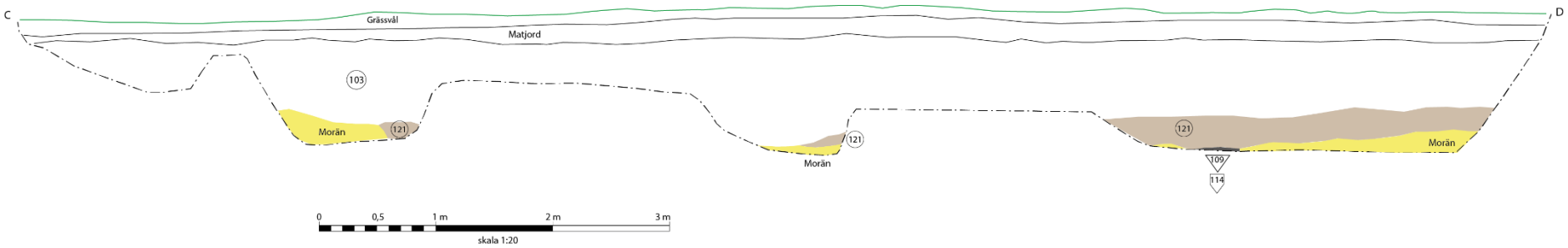

Lagerbeskrivningar:

103. Brun lerinblandad kulturjord. Omrörda kulturlager. Inslag av träkol, djurben. Fynd av porslin, keramikskärvor av typen yngre rödgods och enstaka svartgods. Relativt kompakt. Småsten här och var. Troligen påfört i samband med rivning av 1915/1930 års byggnader och om-modulering av terrängen under 1960-talet.
104. Omrörda kulturlager. Mycket kompakt. Troligen del av slänten mot söder. Avtar i höjd med att slänten svänger längre söderut.
109. Fyllning i nedgrävning. Mörk gråbrun kulturjord med lerinslag. Inslag av bränd lera, träkol samt enstaka sten. Fett. Endast en liten del i sektion. Troligen tidigmedeltida datering. Fynd av svartgodskeramik, ett litet flintspån samt djurben i fyllningen. Makroprov.
110. Fyllning i nedgrävning. Brun kulturjord med lerinslag med horisonter. Inslag av bränd lera, träkol och lerfläckar. Något finkornigt, fett och kompakt. Toppfyllning i brunn. Troligen högmedeltida datering. Fynd av svartgodskeramik, yngre rödgodskeramik samt djurben i fyllningen. Makroprov.
114. Nedgrävning med relativt plan botten. Avfallsgrop/lertäkt.
115. Nedgrävning, troligen en brunn. Botten ej nådd.
121. Brun, finkornig kulturjord med inslag av organiskt material, enstaka bitar av bränd lera, träkol. Ej tegelinslag. Kulturlager, troligen tidigmedeltid. Makroprov.

Östra sektion, Schakt 2

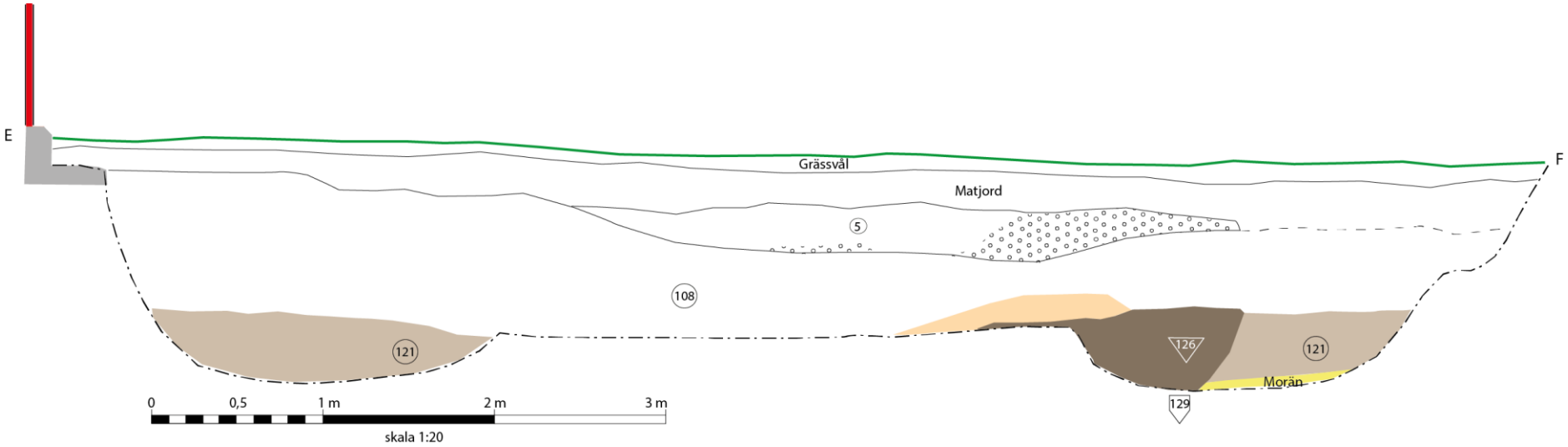

Lagerbeskrivningar:

5. Brunt homogent lager av matjordskaraktär med partier av sand. Troligen tillkommen vid nivellering av ytan på senare år.
108. Omrörda kulturlager. Brun homogen kompakt jord med lerinslag. Rött tegelkross och -bitar. Träkolsbitar mot kontaktytan. Djurben och en sten. Blandade fynd av ölkapsyl, plast, porslin och keramik av typen yngre rödgods och svartgodskeramik. Lins av lera längst ner.
121. Brun, finkornig kulturjord med inslag av organiskt material, enstaka bitar av bränd lera, träkol. Ej tegelinslag. Kulturlager, troligen tidigmedeltid. Makroprov.
126. Fyllning i nedgrävning. Bränd lera, träkol i koncentrationer. Diffusa gränser, sannolikt översta fyllningen i en större nedgrävning.
129. Nedgrävning med något lutande väggar. Möjligen äldre lertäkt.

Västra sektion, Schakt 2

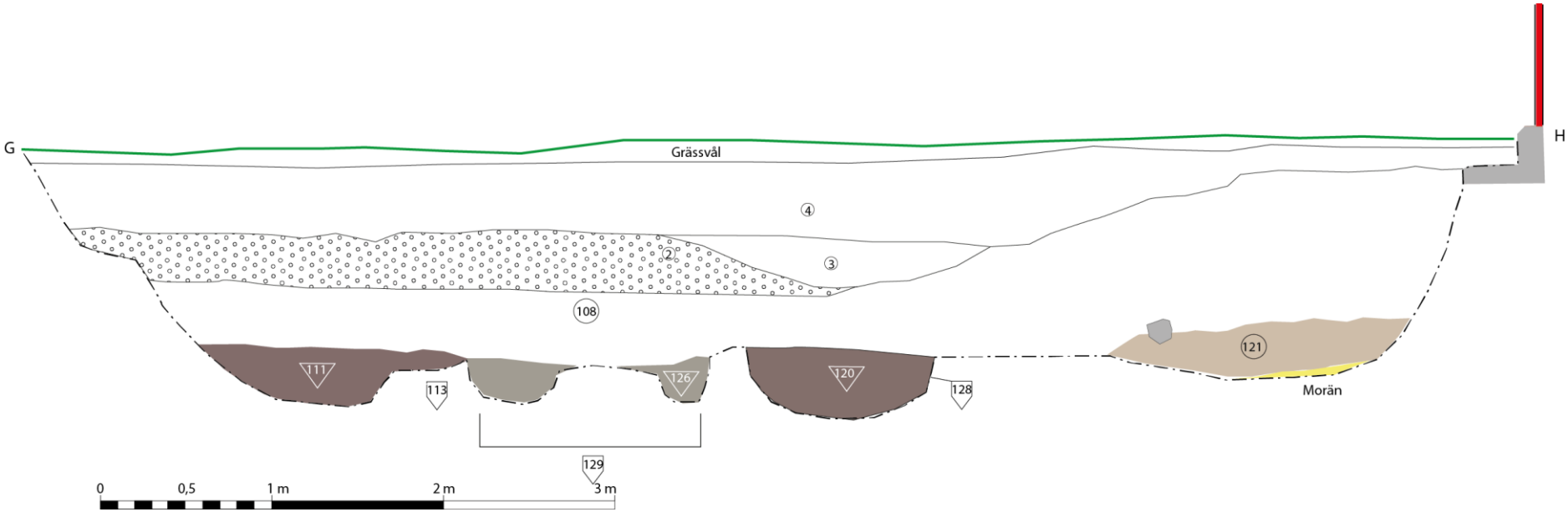

Lagerbeskrivningar:

2. Modern sand. Senare tiders uppfyllning av ytan.
3. Matjord med lerinslag. Senare tiders uppfyllning av ytan.
4. Brunt homogent lager av matjordskaraktär med partier av sand. Troligen tillkommen vid nivellering av ytan på senare år.
111. Fyllning i stenavtryck eller stolphål. Gråbrun finkornig kulturjord med lerinslag.
113. Nedgrävning. Stenavtryck eller stolphål. Bebyggelseindikator.
108. Omrörda kulturlager. Brun homogen kompakt jord med lerinslag. Rött tegelkross och -bitar. Träkolsbitar mot kontaktytan. Djurben och en sten. Blandade fynd av ölkapsyl, plast, porslin och keramik av typen yngre rödgods och svartgodskeramik. Lins av lera längst ner.
120. Fyllning i nedgrävning. Gråbrun finkornig kulturjord med lerinslag, träkol och kalkbruk.
126. Fyllning i nedgrävning. Bränd lera, träkol i koncentrationer. Diffusa gränser, sannolik översta fyllningen i en större nedgrävning. Homogen.
128. Nedgrävning med rund form. Endast en liten del i schaktet. Kan vara en mindre brunn i väster som fortsätter utanför schaktet.
129. Nedgrävning med något lutande väggar. Möjligen äldre lertäkt. Endast en liten del undersökt.

Bilaga 2. Fyndlista

Km nr	Kontext	Undergrupp	Material	Sakord	Antal	Fyndstatus	Vikt	Beskrivning	Typ	Del	Datering
KM 98585:1	121	Ben-/hornföremål	Ben	Bearbetat	1		16	Triangulära ristningar/L4 sektionsritning 5			Tidigmedeltid
KM 98585:1	121	Keramik	Keramik	Kärl	1		8		Östersjöformtyp	Buk	Tidigmedeltid
KM 98585:1	121	Glas	Glas	Bägare	1		3	Små runda förhöjda kulor på en rund platt, något böjd glasplomb som förmodligen suttit på en flaska eller bägare			Tidigmedeltid
KM 98585:1	121	Cu-legering	Cu-leg	Hänge	1		1	Ring med ögla/L4 sektionsritning 5			Tidig medeltid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	3		14	Rand och dekor i kanten	Porslin	Mynning	tidigt 1900-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	1		10	Asiatiskt motiv	Fajans	Botten	troligen tidigt 1900-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	1		6		Fajans	Buk	Troligt tidigt 1900-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	1		1	Blå dekor	Porslin	Buk	Tidigt 1900-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	1		2		Porslin	Buk	Tidigt 1900-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	1		14	Höganästyp	Yngre rödgods	Buk	Tidigt 1900-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	6		39	Brun glasyr	Yngre rödgods	Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	3		30	Engobe	Yngre rödgods	Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	1		12	Linjemönstrad utsida	Yngre rödgods	Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Trebensgryta	1		39	Lite sotig	Yngre rödgods	Fot	
KM 98585:2	103	Bränd lera/tegel	Bränd lera	Kritpipa	1		3	Lite dekor		Skaft	
KM 98585:2	103	Övrigt	Plast	Skärm	1	Avförd		Plastskärm till keps			1960-tal
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	2		19		Yngre rödgods	Mynning	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	1		32		Yngre rödgods	Mynning	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	2		34		Östersjöformtyp	Buk	Tidigmedeltid

KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	1		74		Yngre rödgods	Botten | Fot	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Kärl	1		37	Finger intryckt i hänkeln	Yngre rödgods	Buk | Hänkel	Tidigmodern tid
KM 98585:2	103	Järn	Järn	Spik	1	Avförd	13	Spikhuvud platt och 15 mm brett	Nit		
KM 98585:2	103	Keramik	Keramik	Fat	2		35	Gustavsberg, stämpel med ankare och text	Porslin	Botten	1923-1960
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Fat	2		15	Lövdekor på kanten, vit	Porslin	Mynning	1900-tal
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik		6		13		Porslin		
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Skål	2		58	Brunglasyr	Yngre rödgods	Botten | Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Fat	4		58	Engobe/Glasyr		Mynning	Tidigmodern tid
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	3		13	Brun glasyr	Yngre rödgods	Mynning	Tidigmodern tid
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	2		35	Äldre rödgods		Buk	ca 1250-1350
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	6		63	Rödbrun glasyr, genomsintrad	Stengods	Buk	1325--
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	2		13	Dekor: linjer och vågor med grönbrun glasyr	Yngre rödgods	Buk	1350--
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	2		11	Glasyr över engobe i mönster	Yngre rödgods	Buk	1700--
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	14		67	Gul, orange och brun glasyr	Yngre rödgods	Buk	1350--
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	1		13	Glasyr över engobe i mönster	Yngre rödgods	Hänkel	
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kruka	3		36		Lergods oglaserat	Buk	
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Fat	4		25	Enbobe i mönster	Yngre rödgods	Brätte | Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Stekpanna	1		7		Lergods oglaserat	Handtag	
KM 98585:3	102	Keramik	Keramik	Kärl	1		39		Drejat svartgods	Hänkel	Yngre svartgods 1250--
KM 98585:3	102	Keramik	Bränd lera	Kritpipa	1		3			Skaft	
KM 98585:3	102	Keramik	Glas	Fönsterglas	3	Avförd	2	Vit/blåtonad/rutten			

KM 98585:3	102	Keramik	Järn	Spik	1	Avförd	6				
KM 98585:3	102	Keramik	Glas	Flaska	1	Avförd	32	Munblåst/Brun		Mynning	
KM 98585:3	102	Keramik	Glas	Flaska	7	Avförd	26	Munblåst/Grönt		Buk	
KM 98585:3	109	Keramik	Keramik	Kärl	5		68		Östersjöformtyp	Buk	ca 800-1250
KM 98585:3	109	Keramik	Flinta	Spån	1		1				
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	2		9	Glasyr över engobe	Yngre rödgods	Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:5	108	Keramik	Tegel	Golvtegel	1		334	Ljusbrun glasyr	Glaserat		
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	7		34	Mörkbrun/brun/grön glasyr	Yngre rödgods	Buk	
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Fat	6		46	Glasyr över engobe i mönster	Yngre rödgods	Brätte | Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	1		6	Glasyr över engobe	Yngre rödgods	Hänkel	Tidigmodern tid
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Fat	4		98	Beige/Brun/Mörkbrun glasyr	Yngre rödgods	Buk | Mynning	Tidigmodern tid
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Fat	1		35	Mörkbrun glasyr	Yngre rödgods	Botten | Brätte | Mynning	Tidigmodern tid
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl			11	Gul skrovlig glasyr på utsidan och en rund platta med tre toppar, svart glasyr. Möjligen sen Rouen			
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	2		7		Stengods	Buk	1325--
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	1		3	Ev engelst saltglasyr, vit med mönster			1600-1700-tal?
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	3		27		Östersjöformtyp	Buk	800-1250
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	1		13		Östersjöformtyp	Mynning	800-1250
KM 98585:5	108	Keramik	Bränd lera	Kritpipa	2		9			Skaft	
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kopp	1		13	blå dekor på vir botten, blommor och löv	Porslin		18-1900-tal
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Kärl	3		13		Porslin		
KM 98585:5	108	Keramik	Keramik	Skål	1		12		Porslin	Botten | Buk	

KM 98585:5	108	Bränd lera/tegel	Bränd lera	Lerklining	5		402				
KM 98585:5	108			Kon	1	Avförd	117	Liten betongkon med platt bred bas och platt smalare topp. Rund i basen. Kan ha fungerat som distans mellan armering och vid gjutning. Tydligt att lagret är omrört			Modern
KM 98585:5	108	Järn	Järn	Gångjärn	1		42		Gångjärn		
KM 98585:5	108	Järn	Järn	Spik	3	Avförd	35	Kortaste spiken, 42 mm Mellanspik 60 mm, handsmidda			
KM 98585:5	108	Järn	Järn	Spik	1	Avförd	11	Platt spikhuvud i var ände av spiken. Kanske snarare en nit. Handsmidda	Dubbelspik		
KM 98585:5	108	Järn	Järn	Föremål	1		5	En smal remsa med en liten smal plopp i ena änden. Kan vara en del av ett spänne			
KM 98585:5	108	Cu-legering	Cu-leg	Fingerborg	1		2	Väldigt tunn			
KM 98585:5	108	Metall övrig	Bly	Beslag	1		1	Ströning, löv inpräglat			
KM 98585:5	108	Metall övrig	Metall_oid	Plåt		Avförd	2	Gösser, före 2013	Kapsyl		
KM 98585:5	108	Övrigt		Plast	1	Avförd	1	Plastdetalj			
KM 98585:6	110	Keramik	Keramik	Kruka	1		31		Lergods oglaserat	Buk	
KM 98585:6	110	Keramik	Keramik	Kärl	1		8		Östersjöformtyp	Buk	Tidig mdeltid
KM 98585:6	110	Metall övrig	Silver	Restprodukt	3		2	Restprodukt			
KM 98585:7	119	Keramik	Keramik	Kärl	2		22		Östersjöformtyp	Buk	Tidigmedeltid
KM 98585:7	119	Keramik	Keramik	Kärl	2		32	Engobe i mönster under grönglasyr på utsidan	Äldre rödgods	Buk	1250--1350
KM 98585:7	119	Keramik	Keramik	Kärl	1		67	Yngre svartgods	Östersjöformtyp		1250--1350
KM 98585:7	119	Keramik	Keramik	Kärl	1		71	Enstaka grov magring. Skärva från ett större kärl. Intryckta tummar mot botten	Lergods oglaserat	Buk | Fot	
KM 98585:7	119	Keramik	Keramik	Kruka	1		28		Lergods oglaserat	Buk	
KM 98585:7	119	Keramik	Keramik	Kärl	1		3	Brunröd glasyr	Yngre rödgods	Buk	Tidigmodern tid
KM 98585:7	119	Övrigt	Flinta	Redskap	1		29	Skrapa			

KM 98585:7	119	Järn	Järn	Spik	4	Avförd	67				
KM 98585:7	119	Järn	Järn	Armering	1	Avförd	25	Armering			

Bilaga 3. Makroskopisk analys av jordprover från kvarteret S:t Thomas 39, Lund

Teknisk rapport
Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2021-06-18

Bakgrund

Under den arkeologiska undersökningen vid kvarteret S:t Thomas 39, Lund (Projekt A_2021_0041, Lst dnr 431-15572-2021) insamlades sex jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Provtagningen skedde i kulturlager i sektioner i två schakt. Lämningarna utgjordes av brunnar och nedgrävningar, samt äldre markhorisonter. Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera och pröva de arkeologiska tolkningarna. I arbetet har också ingått att välja ut kortåldrigt organiskt material lämpligt för ^{14}C-datering.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktar med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–60 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

De provtagna lagren präglas av stark smulstruktur och en stor riklighet av daggmask. Det är tydligt att lagren varit utsatta för biortubation under en längre tid, sannolikt till följd av näraliggande trädplanteringar. Detta har lett till syresättning av kulturlagren och nerbrytande av organiskt material. Det har också lett till att yngre organiskt material från överliggande yngre strata förts ner och blandats med det äldre materialet. Av detta följer att endast det förkolnade materialet i proverna i detta fall antas representera de äldre aktiviteterna och miljöerna på platsen. Det yngre materialet har också analyserats eftersom det i vissa fall kan ge värdefull information om vad som skett på platsen i senare tid.

Analysresultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellerna.

S:t Thomas 39 Lund		PM	116	117	118	123	124	127
		A	109	110	1	120	121	126
		Kontext	Fyll i brunn (TMT)	Fyll i brunn (HMT)	Äldsta markhorisont	Fyll i grop/brunn	Nästanmorän	Fyll i grop/brunn
		Analyserad vol. l	3,1	3,1	3,3	3,3	1,3	3,2
		Träkol	●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●
		Förklnade kvistar			●			
	Örtartade växter	Förkolnade örtfragment						●
	Köksavfall	Däggdjurs- och fågelben	●●	●●	●●	●●	●	●●
		Fiskben och -fjäll	●●	●●	●			●●
		Abborrfjäll						●
		Sill/strömming (prooticum)		●				
		Förkolnade klumpar (möjl. bränd mat)			●			
	Övrigt	Bränd lerklining		●				
		Mineralsmälta						●
Oförkolnade fröer								
Ogräs	Svinmålla-typ	*Chenopodium album* -type			4			
	Bolmört	*Hyoscyamus niger*		1				
	Vitplister	*Lamium album*			2			
Odat	Virginiatobak	*Nicotiana* cf. *tabaccum*			1			
	Fläder	*Sambucus nigra*		3			1	
Förkolnade fröer								
Äng	Slankstarr-typ	*Carex flacca* -type		3				
	Hundstarr-typ	*Carex nigra* -type		3				
	Smörblomma	*Ranunculus acris*	1					
Ogräs	Råglosta	*Bromus secaninus*	2					
	Småsnärjmåra	*Galium spurium*				1		
	Trampört	*Polygonum aviculare*		1				
	Kråkvicker	*Vicia* cf. *cracca*		1				
Insamlat	Hasselnötsskal	*Corylus avelana*				1		
	Pors	*Myrica gale*		3				
Odlat	Havre	*Avena* cf. *sativa*						
	Sädeskorn (ospec.)	Cerealiea indet	2	1	2	3		
	Skalkorn	*Hordeum vulgare* ssp. *vulgare*	3	7	3			
	Råg	*Secale cereale*	3	2		1		

Diskussion

Eftersom proverna kommer från kontexter med oklara kronologiska förhållanden diskuteras de i denna rapport var för sig.

Fyll i brunn (förmodat tidigmedeltida), PM 116, A 109

Det bevarade organiska materialet består framförallt av animaliskt och vegetabiliskt köksavfall. Om brunnen är tidigmedeltida så är det intressant att notera förekomsten av råg bland säden. Rågen kommer tidigt till Skåne men verkar inte ha varit så vanlig före 1200-talet. Tillsammans med säden finns en del åkerogräs som antagligen varit blandad med denna.

För datering förslås en av rågkärnorna

Fyll i brunn (förmodat högmedeltida), PM 117, A 110

Innehållet i denna förmodat yngre brunn liknar i hög utsträckning den i den äldre brunnen, men materialet representerar en bredare köksproduktion. Bland annat ölbryggning i form av förkolnade porsnötter, och spår av fähusmiljö i form av ängsväxter. Den brända lerkliningen i materialet kommer sannolikt från en nerbrunnen byggnad eller spiskonstruktion.

Äldsta markhorisont, PM 118, A 1

Markhorisonten innehåller tydliga spår av köksavfall i form av säd, bränd mat eller bröd, fisk och benfragment. Bland de oförkolnade fröerna kan tobak noteras. Detta är ett exempel på yngre material som med bioturbation måste ha förts ner från yngre överliggande odlingslager, och speglar en tobaksodling i kvarteret. Sådana var vanligast i städer vid mitten av 1700-talet.

För datering föreslås en skalkornskärna

Fyll i grop/brunn, PM 123, A 120

Denna grop eller brunn hade fyllts igen med jord innehållande samma typ av avfall som brunn A 109 och 110. Vegetabilierna märks råg och hasselnöt.

För datering föreslås hasselnötsskalet

Nästanmorän, PM 124, A 121

Att provet består av morän märks bland annat genom inslaget av flinta. I detta prov fanns enbart träkol och ett mindre fragment av ben. Det visar på en tydlig kulturpåverkan en bit ner i moränen. Kanske till följd av odling.

Fyll i brunn (förmodat tidigmedeltida), PM 127, A 126

Materialet i jorden i denna fyllnad bestod främst av animaliskt köksavfall i form av benfragment och rikliga mängder fiskben. Inga vegetabilier påträffades. Mineralsmältan kan härröra från en spis eller ugn.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites.* 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-59

Bilaga 4. C14

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
http://www.tandemlab.uu.se

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2021-09-15

Erik Ogenhall
Statens Historiska Museer
Arkeologerna
Hållnäsgatan 11
752 28 UPPSALA

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från Lund, Skåne. (p 3765)

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C-innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2-gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}C$‰ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-71149	116	−21,4	986 ± 29
Ua-71150	118	−25,4	952 ± 29
Ua-71151	124	−24,5	807 ± 30

Med vänliga hälsningar

Karl Håkansson

Elektroniskt undertecknad av Karl Håkansson
Datum: 2021.09.15 14:42:12 +02'00'

Karl Håkansson/Daniel Primetzhofer

Kalibreringskurvor

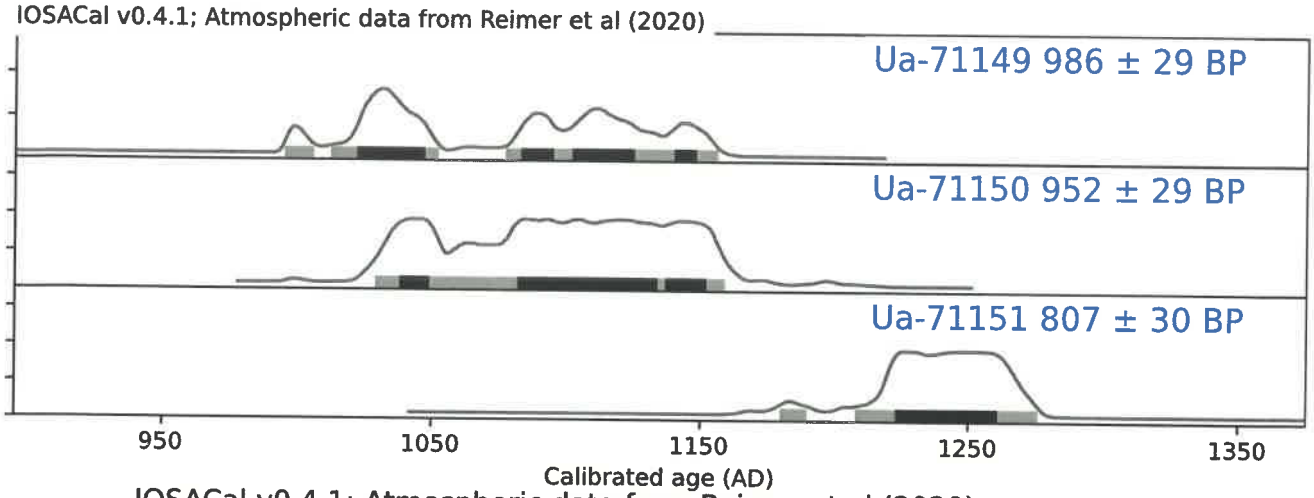

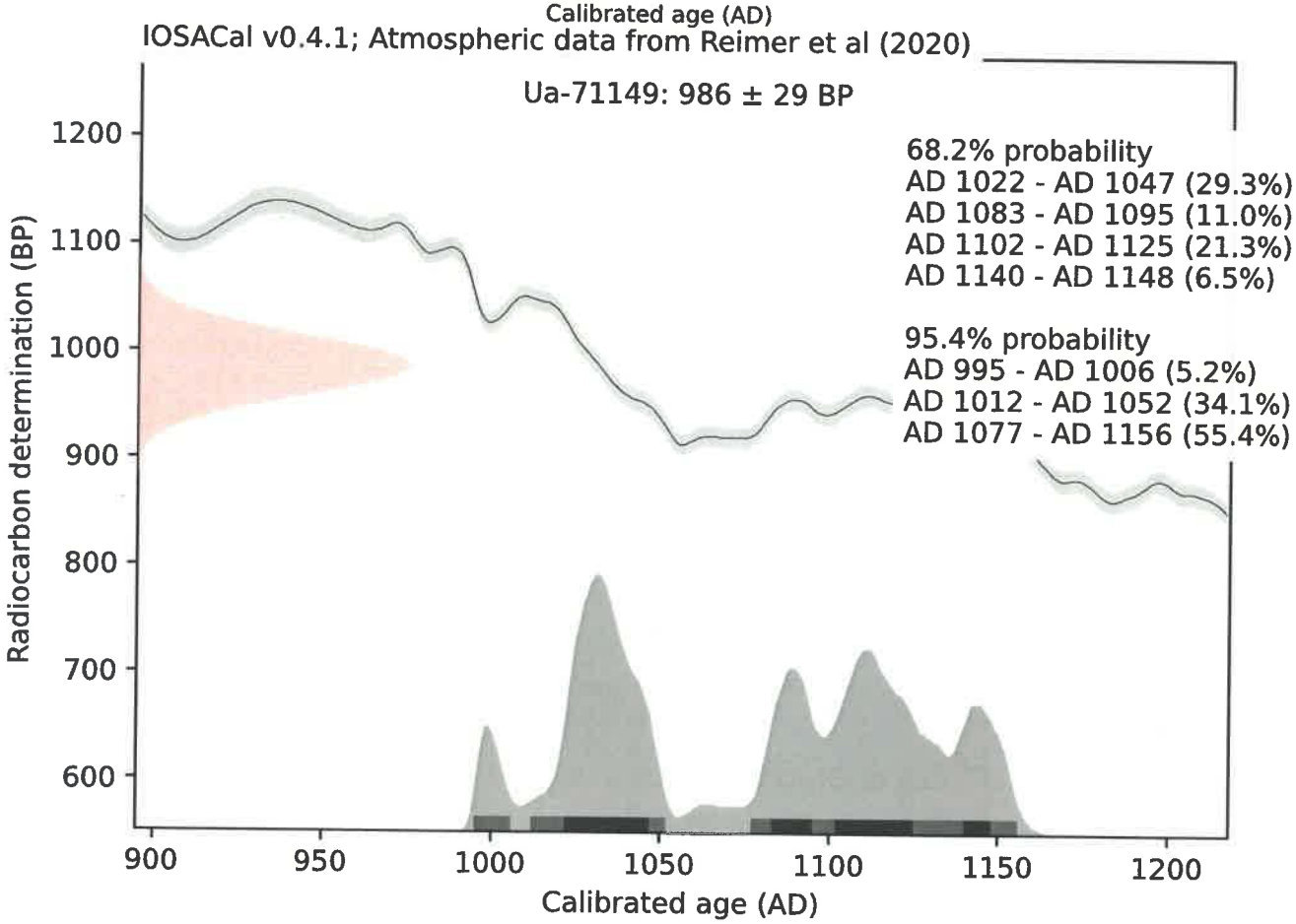

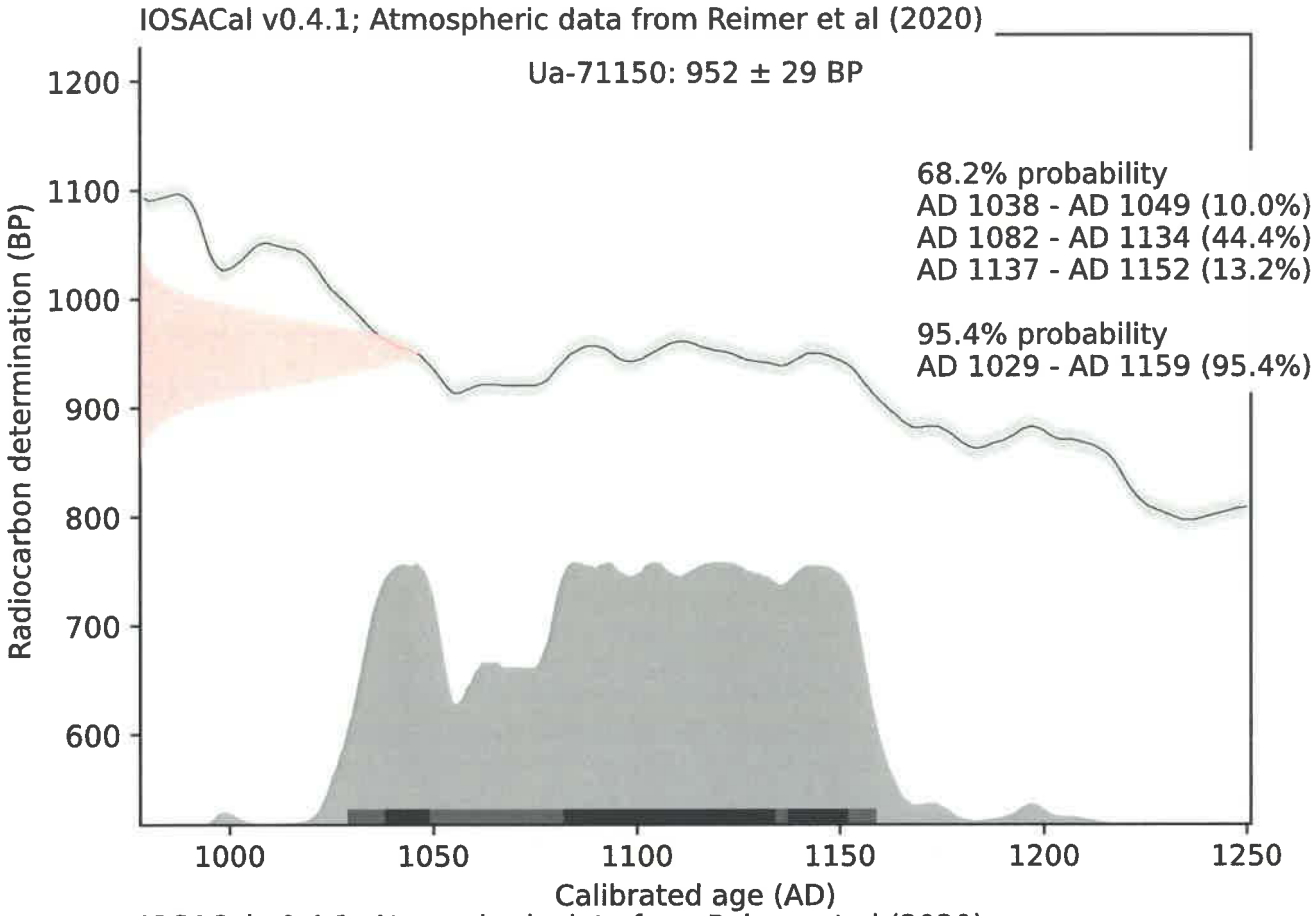
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)
Ua-71150: 952 ± 29 BP
68.2% probability
AD 1038 - AD 1049 (10.0%)
AD 1082 - AD 1134 (44.4%)
AD 1137 - AD 1152 (13.2%)
95.4% probability
AD 1029 - AD 1159 (95.4%)
Radiocarbon determination (BP)
1200
1100
1000
900
800
700
600
1000
1050
1100
1150
1200
1250
Calibrated age (AD)

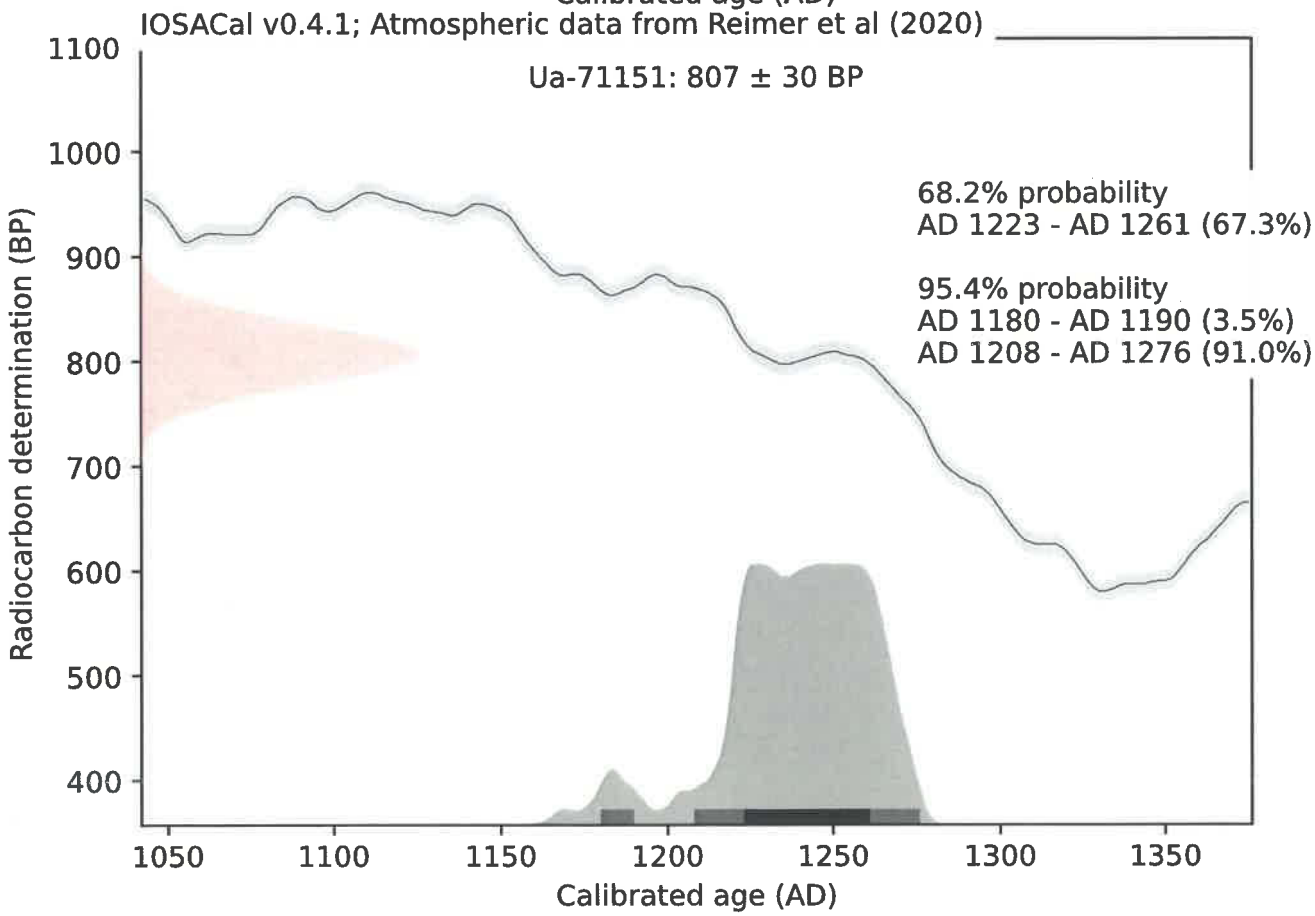
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)
Ua-71151: 807 ± 30 BP
68.2% probability
AD 1223 - AD 1261 (67.3%)
95.4% probability
AD 1180 - AD 1190 (3.5%)
AD 1208 - AD 1276 (91.0%)
Radiocarbon determination (BP)
1100
1000
900
800
700
600
500
400
1050
1100
1150
1200
1250
1300
1350
Calibrated age (AD)

2021

2021:1 Botanicum 15, Lund. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Aja Guldåker.

2021:2 Hustoftagårdens halmtak. Hustofta 3:6. Höganäs kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2020. Henrik Borg.

2021:3 Kv Paradis 51, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018. Adam Hultberg.

2021:4 Hörby kyrka, Hörby socken, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.

2021:5 Sankt Måns 21. /RAÄ Lund 73:1/. Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad & kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning samt. schaktningsövervakning 2020. Sofia Lindberg.

2021:6 Kv Sankt Thomas 39, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, geoteknik 2018. Aja Guldåker.

2021:7 Clemenstorget. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.

2021:8 Kv Myntet 10, Lund. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.

2021:9 Kv Domkyrkan 1, Lund Ändring av västportalens trappa på Lunds Domkyrka. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ Lämningsnr L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2010. Gertie Ericsson.

2021:10 Kv Sankt Peter 27, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg.

2021:11 Lunds Domkyrka, södra korsarmens trappa och fasader. Lunds stad och kommun, Skåne län. Byggnadsarkeologisk undersökning 2020. Adam Hultberg.

2021:12 Glemmingebro medborgarhus. Glemminge 137:1. Ystads kommun, Skåne län. Byggnadsminnesutredning 2021. Henrik Borg.

2021:13 Kv Tegnér 2 och 7. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.

2021:14 Brunnsgatan och Östra Vallgatan. RAÄ Lund 73:1 och 175:1 / L1988:5459 och L1988:5060. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.

2021:15 Kryptan 10. Fornlämning RAÄ Södra Sandby 93:1/Lämningsnr L1988:6337 Södra Sandby bytomt, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Linda Billström.

2021:16 Innerstaden 2:1, Magle Stora Kyrkogata, Stora Tomegatan och Agardhsgatan. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2021. Imelda Bakunic Fridén.

2021:17 Björka by, Kulturhistoriskt underlag. Helsingborgs stad, Skåne län. 2021. Lena Hector och Carita Melchert.

2021:18 Flyinge 22:44, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2021. Carita Melchert.

2021:19 Kv Paradis 56. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning och kontroll 2020–2021. Linnea Lidh.

2021:20 Kv Ängen 10. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2021. Linnea Lidh.

2021:21 Blåherremölla 1:2. Kristianstads kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2021. Carina Melchert.

2021:22 Kv Paradis 45. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2021. Linnea Lidh.

2021:23 Örnanäs 1:6. Fornlämning RAÄ Örkened 64:1/L1991:5879. Örnanäs kulturreservat, Örkeneds socken, Osby kommun, Skåne län. Trädgårdsarkeologisk undersökning 2021. Aja Guldåker.

2021:24 Kv Sankt Thomas 39. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2021. Aja Guldåker.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen
Telefon: 046-350406
E-post: arkeologi@kulturen.com